

**Міністерство охорони здоров'я України
УОЗ Запорізької облдержадміністрації
Запорізький державний медичний університет**

**Кафедра сімейної медицини і терапії
факультету післядипломної освіти**

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ
«ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА» НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ**

Навчально-методичний посібник
для керівників заочного періоду навчання

Запоріжжя
2014

ЗАТВЕРДЖЕНО
Цикловою методичною
комісією ЗДМУ
Протокол № 1
від 16.09.2014 року

Посібник підготовлений завідувачем кафедри сімейної медицини та терапії факультету післядипломної освіти професором Кривенком В.І., доцентом кафедри к. мед. н. Пахомовою С.П., доцентом к. мед. н. Федоровою О.П., к. мед. н. Непрядкіною І.В, к. мед. н. Гріненко Т.Ю., доцентом к. мед. н. Колесником М.Ю., заступником декана ФПО к. мед. н. Черною І.В.

ВСТУП

Загальнодержавна програма «Здоров'я-2020, український вимір» спрямована на реалізацію стратегічних пріоритетів України у сфері охорони здоров'я щодо профілактики хронічних неінфекційних захворювань, мінімізації впливу факторів ризику розвитку хвороб, створення сприятливого для здоров'я середовища, оптимізації медичної допомоги зі створенням дієвої системи охорони здоров'я, зорієнтованої на пріоритетний розвиток первинної медичної допомоги і спроможного забезпечення задоволення населення в медичних потребах на рівні чинних стандартів. Первинна медична допомога передбачає перш за все підготовку кваліфікованого лікаря первинної допомоги. Тому якісна підготовка лікарів-інтернів за фахом «загальна практика – сімейна медицина» повинна бути пріоритетним напрямком як на додипломному етапі навчання, так і на післядипломному. Це потребує відповідних корекцій та іншого підходу при навчанні в інтернатурі, особливо під час заочного стажування.

Необхідно, щоб під час проходження інтернатури лікар-інтерн глибоко і досконало засвоїв теоретичний матеріал, міг визначити етіологію, патогенез, клінічні особливості і варіанти захворювання, вільно проводити обґрунтування діагнозу, здійснювати диференційну діагностику, міг скласти детальний план обстеження, лікування та реабілітації конкретного хворого, надати невідкладну допомогу при захворюваннях внутрішніх органів згідно сучасним стандартам діагностики та лікування. Лікар-інтерн повинен мати глибокі знання з фармакодинаміки, фармакокінетики, знати протипоказання, побічні дії ліків та їх диференційоване застосування, дози ліків в обсязі, передбаченому програмою, вміти виписувати рецепти та правильно оформляти лист лікарських призначень конкретному хворому, вміти вирішити питання медико-соціальної експертизи. Під час заочного стажування необхідно особливу увагу приділити набуттю та удосконаленню практичних навичок та вмінь, правилам оформлення різної медичної документації.

За визначенням Всесвітньої Асоціації сімейних лікарів (WONCA), лікар загальної практики-сімейної медицини є фахівцем, котрий надає необхідну первинну медико-санітарну допомогу всім членам родини незалежно від віку, статті, характеру хвороби з урахуванням психологічних, соціальних, культуральних особливостей пацієнта та його сім'ї.

В інтернатурі підготовка сімейного лікаря проводиться за двадцятьма трьома спеціальностями. Проте необхідно чітко усвідомити, що спеціальність „загальна практика – сімейна медицина” не можна розглядати як суму знань з терапії, педіатрії, хірургії, акушерства, офтальмології і т. ін.. Щоб стати повноцінною фігурою первинної ланки охорони здоров'я, лікар загальної практики-сімейної медицини повинен не тільки вміти проводити діагностику, профілактику та лікування захворювань, але й бути кваліфікованим психологом, мати навички соціального працівника, володіти даром переконання, бути наставником щодо здорового способу життя, вміти захищати своїх пацієнтів від агресії медичного світу. Від скоординованості дій професорсько-викладацького складу вузу та працівників усіх гілок охорони здоров'я, перш за все базових керівників заочного періоду навчання, залежить ефективність підготовки майбутнього фахівця з питань загальної практики – сімейної медицини.

Кафедра сімейної медицини та терапії факультету післядипломної освіти разом з деканатом післядипломної освіти університету планує публікацію низки методичних матеріалів з основних питань організації інтернатури за фахом “загальна практика – сімейна медицина”. Третє видання присвячене питанням організації інтернатури та практичної підготовки майбутніх фахівців первинної ланки охорони здоров'я в період очного та заочного навчання.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ ЗА ФАХОМ “ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА”

Визначення Положення про спеціальність «загальна практика – сімейна медицина» та спеціаліста – лікаря загальної практики – сімейного лікаря повинні прямо вказувати на основні завдання компетенції лікаря загальної практики – сімейного лікаря. Основні характеристики спеціальності співвідносяться зі здібностями, які повинен мати кожен сімейний лікар. Це шість незалежних категорій основних компетенцій.

1) Організація (менеджмент) надання первинної медичної допомоги прикріпленому населенню.

Включає уміння:

- управляти первинним контактом з пацієнтами, мати справу з невизначеними проблемами;
- охоплювати весь спектр проблем із здоров'ям;
- координувати допомогу з іншими фахівцями в первинній ланці охорони здоров'я та іншими спеціалістами;
- ефективно і належним чином надавати допомогу, використовуючи ресурси охорони здоров'я;
- здійснювати моніторинг, оцінку і удосконалення якості та безпечності медичної допомоги;
- зробити доступними для пацієнтів належні послуги в рамках системи охорони здоров'я;
- виступати в якості захисника пацієнта на його прохання.

2) Зосереджена на особистості (пацієнтові) допомога.

Включає уміння:

- засвоїти людино-орієнтований підхід в роботі з пацієнтами та розглядати проблеми пацієнта в контексті існуючих обставин;
- розробити і застосовувати в практиці такий процес консультації, який дозволяв би будувати ефективні відносини лікаря і пацієнта з повагою до автономії пацієнта;
- спілкуватися, встановлювати пріоритети і діяти в партнерстві з пацієнтом;
- сприяти розширенню власних можливостей пацієнта;
- надавати тривалу і безперервну допомогу, яка визначається потребами пацієнта, здійснюючи безперервну координацію і управління допомогою.

3) Спеціальні навички вирішення проблем.

Включає уміння:

- пов'язати специфічні процеси прийняття рішень з поширеністю хвороб та захворюваності прикріпленого населення;
- вибірково збирати й інтерпретувати інформацію з анамнезу, огляду та досліджень і застосовувати її при розробці плану діагностики та лікування у співпраці з пацієнтом;
- засвоїти відповідні принципи роботи (наприклад, поетапні дослідження, правильне використання часу, прийняття невизначеності);
- терміново втрутитися в разі необхідності;
- надавати допомогу при захворюваннях на ранніх і недиференційованих стадіях;
- ефективно та раціонально використовувати діагностичні і лікувальні заходи.

4) Комплексний підхід.

Включає уміння:

- працювати з пацієнтами, що мають кілька проблем і багато скарг, вирішення як гострих, так і хронічних проблем зі здоров'ям окремих пацієнтів;
- застосовувати відповідні стратегії для зміцнення здоров'я та профілактики захворювань;
- управляти та координувати зміцнення здоров'я, профілактичні заходи, лікування, догляд, паліативну допомогу та реабілітацію.

5) Орієнтація на громаду.

Включає уміння:

- узгодити з наявними ресурсами медико-санітарні потреби окремих пацієнтів і медико-санітарні потреби суспільства, в якому вони живуть.

6) Холістичний (цілісний) підхід.

Включає уміння:

– використовувати біопсихосоціальну модель, яка враховує культурні та екзистенціальні виміри.

ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»

2.1. Організація навчального процесу

Підготовка лікарів в інтернатурі проводиться за індивідуальними навчальними планами, розробленими на підставі типових навчальних планів і програм післядипломної підготовки зі спеціальності «Загальна практика-сімейна медицина», у відповідності з Кваліфікаційною характеристикою лікаря загальної практики-сімейного лікаря.

Початок навчання в інтернатурі з 1 серпня. Тривалість навчання 2 роки.

Тривалість очної частини навчання в інтернатурі на кафедрах вищих закладів освіти та стажування в базових закладах та установах охорони здоров'я регламентується наказом Міністерства охорони здоров'я України від 6.03.1996р. N 50 ([z0134-96](#)) «Про затвердження Переліку та строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів» навчальними планами та програмами інтернатури. Для лікарів-інтернів, які одночасно навчаються в магістратурі, тривалість очної частини інтернатури на кафедрах вищих закладів освіти продовжується на 3 місяці за рахунок відповідного скорочення тривалості стажування в базових закладах та установах охорони здоров'я.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

Роки навчання	Місяці											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
1-й рік	Б	К	К	К	К	К	К	Б	Б	Б	Б	В
2-й рік	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	К	В

Примітка:

Б – стажування на базі

К – навчання на кафедрі та суміжних кафедрах

В – відпустка

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА БАЗІ СТАЖУВАННЯ

1-й рік (тривалість: 5 місяців – 780 год.)

Назва відділення (кабінету)	Кількість навчальних годин	Число тижнів практичної роботи
Амбулаторія (відділення) сімейної медицини	708	18,7
Кабінет функціональної діагностики	36	1
Кабінет жіночого здоров'я	36	1
Рентгенологічний кабінет	36	1

2-й рік (тривалість: 7 місяців – 1092 год.)

<i>Назва відділення (кабінету)</i>	<i>Кількість навчальних годин</i>	<i>Число тижнів практичної роботи</i>
Амбулаторія (відділення) сімейної медицини	984	27,3
Фізіотерапевтичний кабінет	36	1
Кабінет жіночого здоров'я	36	1
СЕС	36	1

Розподіл робочого часу лікаря-інтерна в амбулаторіях ЦПМСД та в закладах II рівня медичної допомоги (з якими укладено Угоди про співпрацю) проводить керівник бази стажування відповідно до особливостей організації роботи базової установи.

Зважаючи на актуальність підготовки лікарів-інтернів з питань педіатрії, під час навчання на заочному циклі рекомендовано окрім роботи в амбулаторії сімейної медицини (де не завжди є в наявності достатній контингент хворих) працювати в умовах педіатричного стаціонару, при цьому: 36 год. – відділення патології новонароджених; 36 год. – відділення дітей раннього віку; 36 год. – відділення дітей старшого віку; 48 год. – відділення дитячої анестезіології та інтенсивної терапії для забезпечення належного рівня практичної підготовки на протязі 1-го місяця (156 год.). Під час проходження заочного циклу у структурах первинної медико-санітарної допомоги бажано також протягом 1-го місяця (156 год.) працювати у дитячих поліклініках або дитячих відділеннях міських або районних поліклінік.

Під час проходження заочного етапу навчання можуть застосовуватись елементи дистанційного навчання. Матеріали для дистанційного навчання традиційно можуть бути у вигляді друкованих видань. Також для цього можуть застосовуватись відео – та аудіокасети, телемедицина, Інтернет.

2.2. Обов'язки установ, відомств та посадових осіб, які відповідають за підготовку лікарів-інтернів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина»

2.2.1. Організація, загальне керівництво навчальним процесом в інтернатурі та контроль за його проведенням покладається на Головне управління закладів освіти Міністерства охорони здоров'я України, вищі заклади освіти та на Міністерство охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласних, Київської, Севастопольської міської держадміністрацій.

2.2.2. Міністерство охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації

Визначає перспективну потребу підвідомчих закладів у лікарях-спеціалістах і направляє щорічно до 1 травня до Головного управління державної служби і медичних кадрів Міністерства охорони здоров'я України заявки на підготовку лікарів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина».

Разом з деканатом (відділом) інтернатури вищого закладу освіти здійснює добір і затверджує перелік баз стажування і персональний склад керівників лікарів-інтернів на базах стажування, а також визначає допустиму кількість лікарів-інтернів, яка може навчатись на конкретній базі стажування зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина».

Розподіляє випускників вищих медичних закладів освіти за підпорядкованими закладами (установами) охорони здоров'я і наказом направляє їх для зарахування на посади лікарів - інтернів на бази стажування. Не допускається направлення на базу стажування більшого числа лікарів-інтернів, ніж це передбачено спільним наказом Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації та вищого закладу освіти.

Після розподілу випускників вищих медичних закладів освіти на бази стажування і їх зарахування закладами (установами) охорони здоров'я на посади лікарів-інтернів інформує відповідні

закріплені вищі заклади освіти про кількість лікарів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина, що проходять підготовку в інтернатурі в поточному навчальному році.

Планує заходи щодо удосконалення рівня підготовки спеціалістів загальної практики-сімейних лікарів в інтернатурі на навчальний рік і контролює їх виконання.

Тиражує і направляє на бази стажування навчальні плани і програми, навчально-методичні матеріали та необхідну документацію (бланки індивідуальних навчальних планів, щоденників тощо) для лікарів-інтернів і їх керівників на базах стажування, розроблену Міністерством охорони здоров'я України або вищим закладом освіти.

Разом з вищим закладом освіти проводить навчально-методичні і науково-практичні конференції для лікарів-інтернів і їх керівників на базах стажування.

Бере участь у проведенні підсумкового контролю та атестації лікарів-інтернів на визначення знань і практичних навиків з присвоєнням звання лікаря – спеціаліста за фахом «загальна практика-сімейна медицина».

На засіданнях колегії щороку заслуховує результати атестації лікарів-інтернів, звіти головних спеціалістів, керівників та головних лікарів установ та закладів охорони здоров'я, які є базами стажування, керівників інтернатури про їх роботу щодо удосконалення практичної підготовки випускників вищих медичних закладів освіти і підвищення ефективності інтернатури.

Щороку, протягом місяця після атестації лікарів-інтернів, Управління обласної державної адміністрації охорони здоров'я готує і подає Головному управлінню закладів освіти Міністерства охорони здоров'я України звіт про підготовку спеціалістів в інтернатурі.

Для здійснення організаційних заходів та керівництва і контролю підготовки в інтернатурі призначає відповідального за інтернатуру по області, місту Київ та Севастополь.

2.2.3. Головний спеціаліст зі спеціальності «Загальна практика сімейна медицина» Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, департаментів охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

Бере участь у розробці та реалізації організаційних заходів по підготовці лікарів-загальної практики-сімейних лікарів на базах стажування, у доборі баз стажування, керівників лікарів-інтернів на базах стажування, розподілі лікарів-інтернів за базами стажування, визначає порядок проходження стажування в спеціалізованих установах та закладах (підприємствах). Разом з профільними кафедрами вищого закладу освіти проводить регулярні перевірки баз стажування, заходи щодо усунення виявлених у підготовці лікарів-загальної практики – сімейних лікарів недоліків, вносить пропозиції з удосконалення навчання. Приймає участь у проведенні піврічного підсумкового контролю та атестації. Головний спеціаліст за фахом «загальна практика сімейна медицина» обов'язково бере участь у плануванні підвищення кваліфікації і удосконалення професійних знань та умінь керівників лікарів-інтернів на базах стажування.

2.2.4. Головний лікар базової установи (закладу) охорони здоров'я

Видає наказ про зарахування на посади лікарів-інтернів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина» на підставі наказу Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації про направлення на навчання в інтернатурі випускників вищих медичних закладів на базу стажування.

Забезпечує знайомство лікарів-інтернів з напрямками діяльності базового закладу, районом обслуговування населення, правилами внутрішнього трудового розпорядку, правилами охорони праці і техніки безпеки, правами та обов'язками.

Головний лікар разом із завідуючим профільною кафедрою затверджує індивідуальні навчальні плани підготовки лікарів в інтернатурі, розроблені на основі типових навчальних планів та програм.

Для планування та здійснення організаційно-методичних заходів, поточного контролю за їх виконанням призначає відповідального за загальне керівництво лікарями-інтернами на базі стажування.

Для підвищення рівня діагностичної, лікувальної (санітарно-профілактичної, протиепідемічної) роботи у базовій установі чи закладі охорони здоров'я, вживає заходів до забезпечення їх всім необхідним згідно з вимогами до бази стажування лікарів-інтернів.

Забезпечує залучення лікарів-інтернів до участі в культурно-масовій, спортивній і санітарно-освітній роботі.

На підставі наказу МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації та путівки вищого закладу освіти відряджає лікарів-інтернів у відповідний вищий заклад освіти на очну частину навчання.

Щорічно на засіданні медичної ради (трудового колективу) проводить обговорення стану стажування лікарів-інтернів і виконання завдань МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації та рекомендацій вищого закладу освіти щодо удосконалення роботи бази стажування лікарів-інтернів.

2.2.5. Відповідальний за інтернатуру на базі стажування

Організує стажування лікарів-інтернів у відповідності з типовими навчальними планами і програмами, працюючи в тісній взаємодії з деканатом (відділом) інтернатури та кафедрами вищого закладу освіти та головними спеціалістами зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина».

Згідно з індивідуальним планом складає графік роботи лікарів-інтернів в ЦПМСД, в амбулаторіях, в спеціалізованих відділеннях та інших структурних підрозділах бази стажування (другий рівень медичної допомоги).

Разом з викладачами профільних кафедр вищого закладу освіти знайомить керівників лікарів-інтернів на базах стажування з вимогами навчальних планів та програм, забезпечує їх необхідними програмами та методичними матеріалами з інтернатури.

Залучає лікарів-інтернів до активної участі в клінічних, патолого-анатомічних та науково-практичних конференціях, в т.ч. із застосуванням телемедицини, які проводяться в базовій установі (закладі) охорони здоров'я.

Систематично здійснює контроль за роботою керівників лікарів-інтернів на базах стажування, бере участь у прийманні заліків, які передбачені програмою, вживає заходів до поліпшення фахової підготовки в інтернатурі.

Готує матеріали на раду установи (закладу) охорони здоров'я з питань стажування лікарів-інтернів.

2.2.6. Керівник лікарів-інтернів на базі стажування

Призначається наказом МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації за погодженням з деканатом (відділом) інтернатури вищого закладу освіти з числа спеціалістів вищої або першої кваліфікаційної категорії за фахом «загальна практика – сімейна медицина» з розрахунку на одного керівника не більше 7 лікарів-інтернів.

На початку стажування визначає рівень знань і умінь у лікарів-інтернів, результати якого враховуються при складанні індивідуальних навчальних планів їх підготовки.

Разом з викладачем профільної кафедри вищого закладу освіти на підставі типового навчального плану і програми складає індивідуальний навчальний план підготовки лікаря-інтерна і подає на затвердження головному лікарю бази стажування та завідувачу профільною кафедрою.

Забезпечує умови для виконання лікарями-інтернами індивідуальних навчальних планів проходження стажування, можливість роботи з різними контингентами хворих (педіатричного, терапевтичного, неврологічного, хірургічного тощо профілів), курацію хворих, яка передбачена типовим планом та програмою.

Залучає лікарів-інтернів до систематичної активної участі в діагностичній, лікувальній (санітарно-профілактичній, протиепідемічній) роботі, виконання всіх видів діяльності, передбачених вимогами кваліфікаційної характеристики та індивідуальними навчальними планами підготовки лікарів-інтернів.

Створює належні умови для набуття лікарями-інтернами необхідних умінь, професійних знань та практичних навиків і здійснює контроль за виконанням індивідуальних навчальних планів підготовки лікарів-інтернів.

Проводить з лікарями-інтернами планові й тематичні клінічні обходи/клінічні рпозбори тематичних хворих, аналіз історій хвороб/амбулаторних карток, інших облікових документів, співбесіди, семінари, практичні заняття для здобуття практичних навичок, передбачених індивідуальним навчальним планом.

Залучає лікарів-інтернів до обговорення діагностичних і тактичних помилок при наданні швидкої та невідкладної допомоги хворим, до участі в консилиумах.

Допомагає лікарям-інтернам оволодіти необхідними навичками роботи в лікарських комісіях (ЛКК, МСЕК тощо).

Залучає лікарів-інтернів до роботи по веденню обліково-звітної документації, складанню планів, звітів і аналізу лікувально-профілактичної роботи амбулаторії.

Контролює оформлення і якість ведення лікарями-інтернами щоденника встановленого зразку.

Систематично контролює вивчення та реферування лікарями-інтернами спеціальної медичної літератури (передбаченої типовим планом); приймає заходи до систематичного поповнення бібліотеки ЦПМСД виданнями за спеціальністю.

Навчає лікарів-інтернів безпечним методам і прийомам роботи, проводить з ними інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці.

Контролює та несе відповідальність за самостійну лікарську діяльність лікарів-інтернів і якість оформлення ними службової документації, бере участь у проведенні рубіжного та підсумкового контролю.

Проводить з лікарями-інтернами індивідуальну виховну роботу, прищеплює їм повагу до колег по роботі, принципи медичної етики і деонтології.

Заслуховує та затверджує разом із колегами звіт лікаря-інтерна за заочний етап навчання.

Складає характеристику лікаря-інтерна (характеристика повинна відображати ступінь готовності лікаря-інтерна, рівень професійних знань, умінь і навичок, активність у виконанні завдань, ділових та комунікативних якостей), для надання на базову кафедру.

Відповідає за роботу навчального тренінгового центру на базі ЦПМСД, якщо такий створено.

Систематично підвищує свій професійний рівень, педагогічну майстерність, у тому числі й шляхом навчання на циклах тематичного удосконалення для керівників баз стажування зі спеціальності «загальна практика – сімейна медицина».

Підтримує постійний зв'язок з професорсько-викладацьким складом профільної кафедри, бере участь у роботі навчально-методичних конференцій, які проводяться вищим закладом освіти.

2.2.7. Вищий навчальний заклад

Вищий заклад освіти надає МОЗ Автономної Республіки Крим, управлінню охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації, базам стажування методичну та консультативну допомогу з питань підготовки спеціалістів з питань первинної спеціалізації.

Знайомить своїх випускників з Положенням про первинну спеціалізацію (інтернатуру) вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації медичних факультетів університетів, з правами і обов'язками лікарів-інтернів.

Щорічно до 1 червня надсилає в закріплені за закладом освіти територіальні органи управління охорони здоров'я: МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрацій – календарні плани проведення навчання та путівки, на підставі яких лікарі-інтерни направляються на очну частину навчання у вищий заклад освіти.

Вищий навчальний заклад призначає профільні кафедри сімейної медицини та керівників груп, відповідальних за підготовку в інтернатурі зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина» та надання методичної і консультативної допомоги базам стажування.

Розробляє навчально-методичні рекомендації з питань інтернатури та надсилає їх для впровадження на бази стажування. Організовує науково-практичні та навчально-методичні конференції для лікарів-інтернів та їх керівників.

Деканат (відділ) інтернатури вищого закладу освіти. Керівництво і контроль за підготовкою спеціалістів в інтернатурі здійснює деканат (відділ) інтернатури вищого закладу освіти. Приймає участь в роботі комісії по персональному розподілу лікарів та координує діяльність профільних кафедр в організації і проведенні навчального процесу. Складає розклад занять на суміжних кафедрах. Забезпечує взаємний зв'язок у роботі профільних кафедр і МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації та баз стажування, аналізує, узагальнює матеріали та вносить пропозиції щодо покра-

щання організації та проведення підготовки спеціалістів. Здійснює контроль за якісним проведенням викладачами профільних кафедр методичної та консультативної допомоги. Веде облік і звітність з інтернатури, контролює ведення необхідної документації на кафедрах, базах стажування та у лікарів-інтернів.

Профільні кафедри вищого закладу освіти здійснюють регулярний контроль за роботою баз стажування лікарів-інтернів, які закріплені за даною кафедрою, систематично інформують керівників баз стажування, головних спеціалістів МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації, деканати (відділи) інтернатури про організацію та якість практичної підготовки лікарів-інтернів для вжиття відповідних заходів, спрямованих на покращання їх підготовки.

Розробляють навчальні посібники / методичні рекомендації для лікарів-інтернів і керівників інтернів на базах стажування.

Організують за згодою сторін виїзні цикли при наявності на базах стажування територіальних навчальних тренінгових центрів. Кафедра сімейної медицини проводить підготовку керівників баз стажування на циклах тематичного удосконалення. Співробітники кафедри мають постійний контакт з заочною базою стажування, її керівником, призначають при погодженні з керівником базового закладу дні рубіжних і заключних заліків для лікарів – інтернів.

У кінці циклу навчання на кафедрі проводиться контроль рівня підготовки лікарів-інтернів та беруть участь у проведенні атестації лікарів – інтернів.

Протягом 3-х днів після завершення навчання та атестації лікарів-інтернів відповідний за навчальний процес подає в деканат (відділ) інтернатури звіт про навчальну роботу з лікарями-інтернами, методичну і консультативну допомогу на базах стажування, аналіз результатів атестації лікарів-інтернів.

2.3. Вимоги до заочних баз стажування лікарів-інтернів

Бази стажування лікарів-інтернів – це базові установи та заклади охорони здоров'я, які використовуються з метою первинної спеціалізації випускників вищих медичних закладів освіти. На сьогоднішній день основними базами стажування для лікарів-інтернів за фахом «загальна практика – сімейна медицина» є центри первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД), а також заклади другого рівня надання медичної допомоги: міські і центральні районні лікарні, міські та обласні дитячі лікарні, пологові будинки, жіночі консультації, пологові будинки, кабінети/центри репродуктивного здоров'я, багатопрофільні консультативні заклади для дорослих і дітей, пункти екстреної медичної допомоги, приймальні відділення багатопрофільних лікарень, реанімаційні відділення, диспансери, лікарні, підпорядковані іншим відомствам, клініки науково-дослідних інститутів, діагностичні центри, що мають у своєму складі структурні підрозділи, підготовка в яких передбачена навчальним планом та програмою інтернатури зі спеціальності «загальна практика – сімейна медицина».

Бази стажування лікарів-інтернів повинні відповідати таким вимогам:

- амбулаторії ЦПМСД сільської місцевості та міських поселень, які визначено базами стажування повинні бути оснащені відповідно до Табелю оснащення лікувально-профілактичних підрозділів закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу (Наказ МОЗ України від 23.02.2012 № 132);
- мати у своєму складі лікувально-діагностичні відділення, лабораторні та діагностичні кабінети, інші виробничі підрозділи, навчання лікарів-інтернів в яких передбачене навчальним планом і програмою інтернатури зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина»;
- бути забезпечені медичним обладнанням, апаратурою та інструментарієм, необхідними для здійснення діагностичної, лікувальної, санітарно-профілактичної роботи на сучасному рівні і відповідно до завдань даного закладу чи установи (підприємства);
- мати можливість надати лікарям-інтернам робочі місця і обсяг роботи відповідно до вимог навчальних планів та програм інтернатури зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина»;

- мати навчальні приміщення (територіальний тренінговий центр) для лікарів-інтернів, обладнані необхідними навчально-методичними посібниками, таблицями, макетами, стендами, сучасними технічними засобами навчання тощо;
- мати можливість забезпечення лікарів-інтернів гуртожитком.

2.4. Перелік документів та матеріалів, який має бути наявним в базових установах стажування лікарів-інтернів загальної практики – сімейних лікарів

- Положення про спеціалізацію вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації.
- Накази, розпорядження, вказівки, інструктивні документи з інтернатури МОЗ України, управління охорони здоров'я облдержадміністрації, вищого медичного закладу освіти, деканату (відділу) інтернатури.
- Типовий навчальний план і програма спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації зі спеціальності «Загальна практика – сімейна медицина».
- Наказ про зарахування на посади лікарів-інтернів зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина» до базової установи (закладу) охорони здоров'я.
- Список лікарів-інтернів, які проходять стажування в базовій установі (закладі) охорони здоров'я.
- Графік роботи лікарів-інтернів із деталізацією дат та місця проходження навчання в різних структурних підрозділах ЦПМСД та закладах II рівня медичної допомоги згідно з індивідуальними планами лікарів-інтернів.
- Річні плани роботи з підготовки інтернів і звіти по них.
- Журнал зауважень і пропозицій за результатами перевірки роботи базової установи стажування лікарів-інтернів та їх реалізації.
- Журнал результатів перевірки знань та умінь лікарів-інтернів загальної практики – сімейних лікарів (залікова відомість, що містить результати базисного, рубіжного і заключного контролю знань та навичок лікарів-інтернів).
- Журнал проведення семінарських занять, клінічних та патологоанатомічних конференцій, клінічних розборів у базовому лікувальному закладі.
- Зразок типового індивідуального плану лікаря-інтерна заочного етапу навчання.
- Зразок типового щоденника лікаря-інтерна.
- Зразок типової форми звіту лікаря-інтерна заочного етапу навчання.
- Копії індивідуальних планів лікарів-інтернів.
- Копії характеристик лікарів-інтернів за результатами навчання на заочному етапі.
- Копії звітів лікарів-інтернів.
- Список рекомендованих тем для написання рефератів.
- Список рекомендованої літератури для самостійного вивчення.
- Методичні посібники/рекомендації та вказівки з підготовки лікарів-інтернів загальної практики – сімейних лікарів.
- Навчально-методичні та ілюстративні матеріали: тестові комп'ютерні програми (на паперових носіях); підбірки рентгенограм, ЕКГ, ситуаційних задач.
- План роботи Асоціації лікарів загальної практики – сімейної медицини.
- План проведення санітарно-просвітницької роботи лікарями-інтернами загальної практики – сімейними лікарями серед закріпленого населення.
- Локальні протоколи ведення хворих.

2.5. Обов'язки лікаря – інтерна

Лікар-інтерн за фахом «загальна практика – сімейна медицина» на базі стажування зобов'язаний:

- набувати, поглиблювати і удосконалювати професійні знання, вміння і навички;
- у повному обсязі та своєчасно виконувати навчальний план і програму інтернатури згідно власного індивідуального плану;

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку в установах і закладах охорони здоров'я, правила проживання в гуртожитках;
- вести щоденник обліку роботи лікаря – інтерна;
- підготувати визначену кількість рефератів і презентувати їх на профільній кафедрі та базі стажування;
- розробити у складі робочої групи ЦПМСД, де він працює, визначену кількість локальних протоколів (10-12) на основі затверджених МОЗ України Уніфікованих протоколів. Локальні протоколи мають бути завізовані керівником лікарів-інтернів на базі стажування та надані разом із щоденником обліку роботи до атестаційної комісії для проведення атестації на визначення знань та практичних навиків з присвоєнням звання лікаря-спеціаліста;
- відвідувати за згодою керівника базового закладу семінари, науково-практичні та клінічні конференції, що організовує профільна кафедра/навчальний заклад;
- своєчасно здавати заліки, які передбачені програмою та індивідуальним планом.

2.6. Документація лікаря-інтерна на базах стажування

Результати діяльності лікарів-інтернів на заочному етапі навчання повинні бути повно відображені у відповідній документації.

Індивідуальний план роботи лікарів-інтернів повинен включати: практичну, теоретичну підготовку, участь слухача у клінічних, клініко-анатомічних, науково-практичних конференціях, в науковій, санітарно-просвітницькій роботі тощо. Наявність індивідуального плану-графіка із зазначенням термінів і послідовності роботи в амбулаторії, кабінетах функціональної діагностики, жіночій консультації, пологових будинки, кабінетах/центрах репродуктивного здоров'я, багатопрофільних консультативних закладах для дорослих і дітей, пунктах екстреної медичної допомоги, приймальних відділеннях багатопрофільних лікарень, реанімаційних відділеннях.

В індивідуальному плані, щоденнику, звіті та характеристиці лікаря-інтерна детально висвітлюються:

а) клінічна підготовка:

- ступінь засвоєння сучасних методів діагностики та лікування;
- ступінь засвоєння елементів швидкої та невідкладної допомоги;
- ступінь засвоєння лікарських маніпуляцій;
- ступінь засвоєння методів лабораторної і функціональної діагностики;
- об'єм самостійних оперативних втручань;
- профілактична робота;
- робота в кабінеті жіночого здоров'я, пологових будинках, кабінетах/центрах репродуктивного здоров'я, багатопрофільних консультативних закладах для дорослих і дітей, пунктах екстреної медичної допомоги, приймальних відділеннях багатопрофільних лікарень, реанімаційних відділеннях; комісіях ЛКК і ЛТЕК;
- диспансеризація закріпленого населення;
- знання основних форм обліку та звітності тощо.

б) теоретична підготовка:

- відповідна кількість якісно зареферованої літератури за тематиками, відповідними до типового плану і програми; вміння довести ці дані до інших слухачів; якість реферування і знання її лікарями-інтернами (провести співбесіду по зареферованій літературі та дати оцінку ступеню засвоєння питання, що вивчається);
- знання основ законодавства України про охорону здоров'я, постанов Уряду; наказів, вказівок, рішень, що регламентують охорону здоров'я населення, роботу медичних працівників, впровадження сімейної медицини.

Щоденник лікаря-інтерна ведеться згідно рекомендованого зразка, контролюється безпосереднім керівником лікаря-інтерна 1 раз на тиждень.

Звіт лікаря-інтерна містить інформацію щодо всіх видів діяльності, в яких він приймав участь на заочному етапі навчання відповідно до індивідуального плану. Звіт складається самостійно лікарем-інтерном, заслуховується безпосереднім керівником лікаря-інтерна та його колегами і затверджується керівником бази стажування.

В *характеристиці* лікаря-інтерна дається оцінка повноти та якості виконання індивідуального навчального плану. Характеристика затверджується керівником бази стажування та надається на кафедру сімейної медицини ВНМЗ.

2.7. Контрольні заходи

З метою перевірки засвоєння лікарями-інтернами розділів навчальної програми, оволодіння відповідними практичними навиками проводиться скрізний контроль на базі стажування.

Підсумковий контроль проводиться при завершенні циклу навчання на базі стажування перед направленням лікаря-інтерна на очну частину навчання на кафедру вищого закладу освіти. Склад і графік роботи комісії затверджуються наказом головного лікаря базової установи охорони здоров'я. До складу комісії включаються відповідальний за інтернатуру на базі стажування (голова), безпосередні керівники лікарів-інтернів, головний спеціаліст МОЗ Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації, по можливості – викладачі профільних кафедр вищих закладів освіти.

Підсумковий піврічний контроль проводиться і при завершенні першого циклу очної частини навчання на кафедрі вищого закладу освіти.

Підсумковий контроль включає перевірку професійної практичної підготовки лікаря-інтерна згідно з планом і програмою, тестовий контроль рівня знань та умінь, співбесіду.

Підсумковий контроль проводиться при завершенні циклу навчання на базі стажування перед направленням інтерна на очну частину навчання на кафедру вищого закладу освіти. Склад і графік роботи комісії затверджуються наказом головного лікаря базової установи охорони здоров'я. До складу комісії включаються головний лікар бази стажування, безпосередній керівник слухачів, головний спеціаліст Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управління охорони здоров'я обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації, по можливості – викладачі профільних кафедр вищих закладів освіти. Підсумковий контроль включає перевірку професійної практичної підготовки слухача згідно з планом і програмою.

Організація і проведення атестації інтернів на визначення знань та практичних навиків:

Атестація включає в себе:

- контроль знань та вмінь за комп'ютерними тестуючими програмами, затвердженими Міністерством охорони здоров'я України;
- оцінка державною атестаційною комісією знань та вмінь, в тому числі володіння практичними навиками;
- співбесіда чи інша форма підсумкової оцінки рівня засвоєння навчальної програми спеціалізації.

Комп'ютерний контроль знань та вмінь провадиться в комп'ютерному класі вищого закладу освіти за тестовими комп'ютерними програмами зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина», затвердженої МОЗ України, в присутності членів атестаційної комісії.

Оцінка підготовки слухачів за результатами комп'ютерного тестування здійснюється за бінарною системою: «атестований», «не атестований». Атестованим вважається слухач, який має не менше 75% правильних відповідей. При негативних результатах комп'ютерного тестового контролю слухач вважається таким, який за рівнем підготовки не відповідає вимогам кваліфікаційної характеристики лікаря зі спеціальності «загальна практика-сімейна медицина». У такому разі слухач до подальших етапів атестації не допускається і вважається неатестованим.

При проведенні оцінки вмінь та володіння практичними навиками слухачі підлягають обов'язковому контролю вміння провести обстеження хворого, тлумачити результати допоміжних досліджень, провести диференційний діагноз, виставити клінічний діагноз, призначити лікування конкретному хворому, надати невідкладну допомогу (включаючи проведення серцево-легеневої реанімації на тренажері), вирішити питання експертизи працездатності.

При незадовільній оцінці вмінь і оволодіння практичними навиками слухач вважається таким, що не засвоїв практичні навиків, передбачені навчальною програмою, і за рівнем підготовки не відповідає вимогам кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста. В цьому разі слухач до подальших етапів атестації не допускається і вважається неатестованим.

Співбесіда чи інша форма підсумкової оцінки рівня засвоєння навчальної програми спеціалізації проводиться з кожним слухачем (за білетною чи безбілетною методикою). За результатами співбесіди з урахуванням оцінок попередніх етапів приймається рішення про рівень підготовки слухача і присвоєння йому звання лікаря – спеціаліста за фахом «загальна практика – сімейна медицина».

За результатами атестації атестаційна комісія може прийняти рішення:

- присвоїти звання лікаря-спеціаліста відповідної за фахом «загальна практика-сімейна медицина».

- відмовити в присвоєнні звання лікаря-спеціаліста.

Особі, якій за результатами атестації для визначення знань та практичних навиків присвоєно звання лікаря-спеціаліста спеціальності «загальна практика-сімейна медицина», видається вищим закладом освіти сертифікат встановленого зразка, а якій відмовлено в цьому, – витяг з протоколу засідання комісії, засвідчений печаткою вищого закладу освіти, не пізніше трьох днів з моменту затвердження протоколу засідання атестаційної комісії.

5.11.7. Термін дії сертифіката лікаря-спеціаліста встановлюється на 5 років – до чергової атестації на кваліфікаційну категорію після проходження відповідного передатестаційного циклу навчання на кафедрі вищого закладу освіти.

Статус лікаря-інтерна у відділенні

В адміністративному відношенні лікар-інтерн підпорядковується керівництву базової лікувально-профілактичної установи. На нього повністю поширюються правила внутрішнього трудового розпорядку, права та пільги, що встановлені для медичних працівників даної установи. Під час проходження інтернатури при здійсненні функції лікаря, він володіє правами й несе відповідальність за свої дії на рівні з іншими лікарями.

Відповідно з існуючим положенням про інтернатуру, лікар-інтерн повинен самостійно забезпечувати діагностичний та лікувальний процес під керівництвом безпосереднього керівника. Необхідно звернути особливу увагу на зміст, що вкладається в розуміння “самостійно”. В точному розумінні лікар-інтерн не може працювати самостійно, оскільки при його обмеженій компетентності неможливо надати усю повноту вирішення складних клінічних, організаційних чи деонтологічних завдань. Виходячи зі сказаного, під поняттям “самостійність” необхідно розуміти тільки максимально можливу самостійність, яка, однак, повинна бути під контролем керівника. Необхідний індивідуальний підхід, зумовлений конкретними теоретичними знаннями лікаря-інтерна з того чи іншого питання, ступенем засвоєння практичних навичок, його характеристичними особливостями та рядом інших факторів. Ступінь самостійності повинен прогресивно зростати в процесі навчання і, в результаті, до кінця інтернатури підготовка лікаря-інтерна повинна відповідати поставленим вимогам самостійності у вирішенні клінічних задач, передбачених програмою.

Вузькі розділи навчальної програми та додаткові програми інтерни вивчають під час навчання в очній частині на відповідних кафедрах, де одночасно поглиблюють теоретичні знання і вдосконалюють спеціальні практичні навички. За весь період спеціалізації в інтернатурі лікар-інтерн повинен оволодіти певним переліком практичних навичок і маніпуляцій. Передбачено три рівні засвоєння матеріалу: перший рівень – ознайомлення з даним питанням; другий рівень – уміння застосувати набуті знання у роботі з хворими, виконувати найбільш поширені маніпуляції; третій – уміння самостійно проводити необхідні заходи для обстеження і лікування хворих.

Таким чином, робота лікаря-інтерна зі спеціальності “загальна практика – сімейна медицина” на базі стажування охоплює наступні основні напрямки.

Практична діяльність лікаря-інтерна

1. Діагностична робота

Основна мета цього розділу роботи – оволодіти сучасними методами діагностики в умовах амбулаторії (відділення) сімейної медицини. Не дивлячись на навчання у вищому медичному закладі освіти, вдосконаленню знань з діагностики слід приділяти особливу увагу. Керівнику інтернів необхідно приділяти велику увагу вдосконаленню навичок у зборі анамнезу, в правильному виконанні фізикальних методів дослідження (пальпації, перкусії, аускультатії).

При складанні індивідуального плану підготовки лікаря-інтерна керівник встановлює конкретний термін оволодіння різними практичними навичками і кількість маніпуляцій з урахуванням характеру і обсягу лікувально-діагностичної роботи на базі стажування та графік навчання на кафедрах в очній частині інтернатури.

2. Лікувальна робота

У процесі підготовки лікарі-інтерни засвоюють принципи консервативного і оперативного лікування хворих в амбулаторних умовах, основи надання невідкладної медичної допомоги, спостереження за хворими в післяопераційному періоді. Лікарі вивчають особливості організації і проведення лікування хворих в умовах стаціонару на дому. Особливу увагу слід надавати вивченню лікарями-інтернами немедикаментозних методів лікування, заходів реабілітації та санаторно-курортного лікування. Интерн повинен вміти визначити показання до госпіталізації та забезпечити наступність щодо лікування хворих.

3. Профілактична та санітарно-освітня робота

Основою роботи лікаря загальної практики є профілактична робота, що забезпечує особливу ефективність та економічність організації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини. Базовим керівникам інтернів слід зробити акцент на поглибленні практичних навичок з організації профілактичної роботи на дільниці. Лікарів-інтернів необхідно активно залучати до санітарно-освітньої роботи шляхом підготовки бесід, доповідей та наочних посібників. Керівник интерна повинен звернути особливу увагу на правила організації диспансерного нагляду за хворими, патронажу за вагітними та новонародженими, виділення осіб з факторами ризику та навичками з оцінки стану здоров'я населення дільниці.

4. Протиепідемічна робота

Санітарно-протиепідемічна робота передбачає знання інтернами документів, які регламентують підтримання санітарно-епідемічного режиму у лікувально-профілактичних закладах, основних заходів щодо асептики та антисептики. Лікар-інтерн за допомогою керівника складає план щеплень на дільниці та проводить контроль його виконання та ефективності. Керівникам інтернів необхідно проводити з лікарями-інтернами практичні заняття з організації протиепідемічних заходів при виникненні осередку інфекції.

Теоретична підготовка лікарів-інтернів

Основою теоретичної підготовки лікаря-інтерна є самостійна робота над літературою. Керівник повинен з'ясувати у интерна з якою літературою він ознайомлений, характером і якістю рефератів, наявних у нього. Відповідно з цим в індивідуальний план интерна включається реферування того чи іншого джерела обов'язкової літератури. Реферування опрацьованих джерел має дві мети: по-перше, краще засвоєння матеріалу, по-друге, документування виконаної обов'язкової роботи.

Заняття на кафедрах включають лекції, семінарські та практичні заняття. На самостійну роботу виносяться робота з літературою, курація тематичних хворих. За рішенням викладача практичні заняття можуть проводитись у вигляді клінічних обходів, клінічних розборів тематичних хворих, а семінарські заняття – у вигляді клінічних конференцій.

Під час навчання на кафедрах дозволяється зміна навчального плану, програми в межах 15% годин на розгляд викладачів кафедр з наступним затвердженням цих змін методичною комісією факультету (університету).

Для одержання сертифіката за фахом “загальна практика – сімейна медицина” лікар-інтерн повинен успішно скласти ліцензійний іспит “Крок 3”, дати щонайменше 75% правильних відповідей на тести комп'ютерної програми “ELEX” та витримати державну атестацію, на яку подаються відповідні документи.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ НАДАЄ ЛІКАР-ІНТЕРН ДЕРЖАВНІЙ АТЕСТАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ

1. Індивідуальний план підготовки з відмітками про виконання конкретних пунктів плану.
2. Щоденник обліку роботи.
3. Характеристика адміністрації базового лікувального закладу з обов'язковим аналізом виконання індивідуального плану.

4. Залікова книжка.
5. Чисельна характеристика практичних навичок, якими оволодів, або ознайомився лікар-інтерн за період проходження інтернатури.
6. Реферати.
7. Конспекти опрацьованої літератури.
8. Результати НДР.

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ-ІНТЕРНА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

Загальні знання

Знати:

- основи законодавства України про охорону здоров'я;
- правові аспекти діяльності сімейного лікаря;
- нормативні документи, що регламентують діяльність органів та закладів охорони здоров'я;
- загальні питання організації надання медичної допомоги населенню на засадах сімейної медицини, організацію роботи амбулаторно-поліклінічних та лікарняних закладів, швидкої та невідкладної медичної допомоги;
- основні показники здоров'я населення;
- нормальну, патологічну та топографічну анатомію;
- фізіологію та патофізіологію органів і систем організму;
- особливості анатомії та фізіології організму людини у різні вікові періоди, під час вагітності, пологів і в післяпологовий період;
- показники водно-електролітного обміну та кислотно-лужного балансу;
- основи мікробіології, вірусології, асептики і антисептики, імунології, медичної генетики;
- Міжнародну класифікацію хвороб X перегляду, класифікації захворювань, розроблені ВООЗ та затверджені відповідними вітчизняними з'їздами;
- основи фармакотерапії з точки зору клініко-діагностичних та патогенетичних підходів до проведення лікування найпоширеніших захворювань;
- основи дієто-, фізіо-, бальнеотерапії, лікувального масажу та лікувальної фізкультури;
- показання та протипоказання до санаторно-курортного лікування;
- основи експертизи тимчасової і постійної втрати працездатності;
- організацію диспансерного нагляду за хворими, патронажу за вагітними та новонародженими;
- організацію протиепідемічних заходів при виникненні осередку інфекції та основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму у лікувально-профілактичних закладах;
- організацію надання медичної допомоги населенню в екстремальних ситуаціях;
- форми і методи санітарно-освітньої роботи;
- основи роботи з комп'ютером.

Спеціальні знання

Організація охорони здоров'я

Знати:

- роль сімейної медицини у вирішенні проблем суспільного здоров'я;
- правові основи сімейної медицини;
- менеджмент сімейної медицини;
- санітарну статистику в забезпеченні функціонування сімейної медицини;
- психологічні основи діяльності сімейного лікаря;
- прикладний менеджмент, організацію і управління медико-санітарним забезпеченням сімей;
- економіку і фінансування сімейної медицини.

Етіологія, патогенез, клініка, діагностики, диференційна діагностика, лікування, реабілітація і профілактика наступних захворювань:

внутрішні хвороби

- хвороби серцево-судинної системи;
- ревматичні хвороби;
- хвороби органів дихання, травлення, нирок та сечовивідних шляхів, ендокринної системи;
- захворювання крові та органів кровотворення;
- професійні хвороби;
- основи геронтології і геріатрії;

дитячі хвороби

- хвороби органів кровообігу, дихання, травлення, нирок та сечовивідної системи;
- ревматичні, ендокринні захворювання;
- хвороби крові та органів кровотворення;
- принципи раціонального харчування здорових та хворих дітей;
- дитячі інфекційні хвороби, туберкульоз;
- проблеми профілактики при вродженій та спадковій патології;
- інтенсивна терапія та реанімація в педіатричній практиці;

акушерство і гінекологія

- невиношування вагітності;
- екстрагенітальні захворювання та вагітність;
- гестози;
- покази до госпіталізації вагітних жінок і хворих при різних захворюваннях;
- кровотечі в акушерсько-гінекологічній практиці;
- шок і термінальні стани;
- гінекологічні захворювання дорослого і дитячого віку;
- клімакс;
- запальні та септичні стани в акушерстві та гінекології;
- “гострий живіт”;
- антенатальна охорона здоров’я плоду та перинатальна патологія;

планування сім’ї та репродуктивне здоров’я

- законодавчі акти України і консультування населення з питань планування сім’ї;
- методи сучасної контрацепції та природного планування сім’ї;
- неплідний шлюб;
- захворювання, що передаються статевим шляхом;

хірургія

- закриті відкриті ушкодження грудної клітини і черевної порожнини;
- гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини;
- лікування ран;
- хвороби периферичних судин;
- захворювання вилочкової залози;
- травми та хвороби прямої кишки;
- опікова хвороба;
- діагностика післяопераційних ускладнень і тактика їх лікування;
- післяопераційна реабілітація хворих;
- панариції, фурункули, карбункули;
- обладнання, устаткування операційно-перев’язувального блоку, призначення хірургічного інструментарію;

урологія

- ниркова коліка;
- розлади сечовипускання;
- неспецифічні запальні захворювання органів сечостатевої системи;
- варикоцеле;
- аномалії яєчка;

проктологія

- семіотика та методи діагностики в проктології;
 - непухлинні захворювання прямої кишки;
 - запальні захворювання товстої кишки;
 - вроджені та успадковані захворювання товстої кишки;
 - передракові захворювання товстої кишки;
 - невідкладна проктологія;
 - лікування стоми;
- онкологія
- сучасні принципи профілактики і раннього виявлення злоякісних пухлин;
 - пухлини щитовидної залози, легень, шлунково-кишкового тракту, жіночих статевих органів, молочної залози, нирок, шкіри;
- офтальмологія
- запальні захворювання, травми та ушкодження органу зору;
 - захворювання захисного та допоміжного апарату ока;
 - глаукома;
 - нагляд за розвитком органу зору в дитячому та підлітковому віці;
- отоларингологія
- запальні захворювання і пухлини ЛОР-органів;
 - травми ЛОР-органів та невідкладна допомога при них;
- стоматологія
- профілактика стоматологічних захворювань;
 - особливості перебігу, лікарська тактика при запальних процесах, пухлинах і пухлино подібних захворюваннях щелепно-лицьової ділянки;
 - зміни порожнини рота при захворюваннях внутрішніх органів;
- нервові хвороби і нейрохірургія
- тактика надання медичної допомоги хворим з черепно-мозковою травмою;
 - захворювання периферичного відділу нервової системи;
 - судинні і запальні захворювання головного та спинного мозку;
 - неврозоподібні стани;
 - пухлини і травми головного та спинного мозку;
 - принципи немедикаментозних методів лікування в неврології (голкорексфлексотерапія, мануальна терапія та ін.);
 - невідкладні стани в неврології;
- психіатрія
- невідкладні стани в психіатрії;
 - замасковані депресії;
 - алкоголізм;
 - наркоманія;
 - токсикоманія;
 - корекція особистості;
 - загальні питання сексопатології;
- інфекційні хвороби
- особливо небезпечні інфекції;
 - кишкові інфекційні захворювання;
 - захворювання, які передаються повітряно-крапельним, трансмісивним і статевим шляхом;
 - вірусні гепатити;
 - менінгококові захворювання;
 - зоонози;
 - лептоспіроз;
 - туберкульоз;
 - ВІЛ-інфекція;

- СНІД

Тенденції інфекційної захворюваності населення на території обслуговування. Епідеміологія і профілактика, санітарно-протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції. Терміни ізоляції хворих при різних інфекційних захворюваннях. Тривалість медичного спостереження за контактними особами, які перехворіли інфекційним захворюванням. Реабілітація реконвалесцентів. Проведення дезінфекції та дезінсекції в домашніх умовах. Активна та пасивна імунопрофілактика. Календар щеплень. Перелік протипоказань до щеплень

фтизіатрія

- класифікація туберкульозу органів дихання, основна характеристика його різних форм;
- туберкульоз органів дихання, комбінований з іншими захворюваннями;
- позалегеневий туберкульоз;
- туберкульоз і материнство;
- сучасні методи лікування туберкульозу;
- профілактика туберкульозу;

дерматовенерологія

- екзема;
- atopічний дерматит;
- піодермії;
- дерматозоонози;
- лишай;
- псоріаз;
- грибкові хвороби;
- сифіліс (в тому числі суспільна та особиста профілактика);
- гонорея;
- негонорейні венерологічні захворювання

Діагностика і терапія променевих уражень. Організація диспансерного нагляду за особами, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС;

традиційні немедикаментозні методи лікування

- дієтотерапія та лікувальне голодування;
- лікувальна фізкультура;
- фізіотерапія та санаторно-курортне лікування;
- фітотерапія;
- мануальна терапія;
- рефлексотерапія;

реаніматологія та інтенсивна терапія

- загальна реаніматологія;
- інтенсивна терапія при гострій дихальній недостатності, гострій серцево-судинній недостатності, шоківих станах, патології нервової системи, гострих отруєннях;

травматологія та ортопедія

- найпоширеніші набуті та природжені захворювання опорно-рухового апарату;
- діагностика переломів, вивихів та надання першої медичної допомоги при них.

Загальні навички

- проведення аналізу стану здоров'я сімейно-територіальної дільниці;
- оцінка стану здоров'я дорослих і дітей. Розподіл населення дільниці за групами здоров'я. Виділення осіб з факторами ризику. Вікові показники маси тіла, зросту, фізичного, нервово-психічного і статевого розвитку;
- збір анамнезу захворювання, життя, страхового анамнезу, епіданамнезу;
- застосування об'єктивних методів обстеження: загальний огляд, перкусія, аускультация і пальпація органів з метою виявлення загальних та специфічних ознак захворювань. Зовнішнє та внутрішнє акушерське обстеження;
- визначення необхідного обсягу, показань та протипоказань до лабораторних, інструментальних, апаратних досліджень. Організація своєчасного виконання і знання правил підготовки хворого

до обстеження. Інтерпретація результатів досліджень крові, сечі, калу, харкотиння, спинномозкової рідини, кислотно-лужного балансу, даних функціонального дослідження органів дихання, кровообігу, травлення, печінки, нирок та інших внутрішніх органів і систем, даних ультразвукового та рентгенологічного досліджень;

- організація консультивання хворих профільними спеціалістами;
- встановлення клінічного діагнозу, визначення тактики ведення хворого;
- обґрунтування плану і показань до медикаментозного або оперативного лікування хворого з урахуванням його стану. Визначення показників до госпіталізації хворих та її організація. Передопераційна підготовка, вибір методів знеболення, спостереження в післяопераційний період. Організація стаціонару вдома. Застосування методів реабілітації;
- визначення ранніх ознак, характеру перебігу вагітності, її терміну, положення плоду. Виявлення симптомів ранньої та пізньої патології вагітності. Ведення вагітних з екстрагенітальною патологією. Складання плану лікарського нагляду за вагітною та проведення його корекції в динаміці;
- проведення профілактики захворювань та аналізу ефективності диспансеризації. Організація санітарно-просвітницької роботи з метою пропаганди здорового способу життя;
- здійснення експертизи тимчасової та постійної втрати працездатності, заповнення необхідних документів на ЛКК та медико-соціальну експертну комісію;
- оформлення лікувально-звітної медичної документації;
- складання річного звіту про роботу дільниці та його аналіз.

Спеціальні навички

- вимірювання артеріального тиску на верхніх та нижніх кінцівках. Вимірювання венозного тиску. Внутрішньосерцеве введення ліків. Техніка дефібриляції серця. Закритий масаж серця. Запис ЕКГ, ФКГ, проведення функціональних, медикаментозних проб та проб з фізичним навантаженням, їх оцінка;
- інфузійна терапія та гемотрансфузія. Проведення замінного переливання крові;
- проведення штучного дихання, оксигенотерапії, відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів (користування електровідсмоктувачем, дихальним мішком "Амбу", кисневим пакетом, інкубаційними трубками, апаратом Боброва та апаратом для інгаляцій). Дренаж і лаваж трахіобронхіального дерева. Проведення пункції трахеї та внутрішньотрахеального введення ліків, трахеотомії, накладання трахеостоми. Накладання пов'язки при пневмотораксі (відкритому, закритому, клапанному). Проведення та оцінка результатів спірометрії;
- огляд порожнини рота за допомогою дзеркала, зонду, пінцету. Проведення антисептичної обробки порожнини рота. Промивання шлунка. Шлункове та дуоденальне зондування та оцінка їх результатів. Пальцеве обстеження прямої кишки. Дослідження прямої кишки ректальними дзеркалами, аноскопом. Приготування розчину для ентеральної регідратації. Консультивання населення з питань раціонального, лікувально-профілактичного і дієтичного харчування, вигодовування дітей;
- зовнішній огляд ока: у фокальному і біфокальному освітленні, визначення рухливості ока та його положення в орбіті. Визначення гостроти зору та очного тиску: тонометрія за Маклаковим, пальпаторний метод. Офтальмоскопія. Лікувальні маніпуляції: промивання кон'юнктивальної порожнини, закапування крапель, накладання пов'язки, масаж повік, розтин абсцесу повік;
- проведення зовнішнього огляду та ендоскопічного дослідження ЛОР-органів: передня та задня риноскопія, пальцеве обстеження носоглотки, фарингоскопія, непрямая ларингоскопія, отоскопія, визначення дихальної та нюхової функції носа. Лікувальні маніпуляції: передня тампонада носа, розтин глотки, видалення сірчаної пробки з вух, видалення неускладненого стороннього тіла з носа і вуха, промивання лакун піднебінних мигдаликів, взяття мазків з носа та глотки;
- проведення зовнішнього та внутрішнього акушерського обстеження, визначення ступеня зрілості шийки матки, фази перебігу пологів, положення плоду;
- призначення та застосування контрацепції: гормональної, бар'єрних методів, спермідидів, методу лактаційної аменореї. Введення та виведення внутрішньоматкової спіралі,
- неврологічне дослідження рефлекторно-рухової системи, різних видів чутливості, координації рухів;

- тимчасова та постійна іммобілізація при переломах різної локалізації, вправлення вивихів. Накладання транспортних шин;
- первинна хірургічна обробка ран;
- складання календаря щеплень. Проведення профілактичних щеплень. Постановка туберкулінових проб і оцінка їх результатів. Організація поточної дезінфекції в інфекційного хворого вдома. Своєчасне повідомлення СЕС про інфекційне захворювання;
- використання індивідуальних та колективних засобів захисту в середовищі дії іонізуючого випромінювання;
- приготування фітозборів, настоїв, відварів. Зберігання та постановка п'явок. Застосування примочок, дерматологічних компресів, паст, збовтуваних сумішей, пластирів, лаків, аерозолів.

Невідкладна допомога при

- набряковому синдромі новонароджених;
- крупі;
- спонтанному пневмотораксі;
- нападі бронхіальної астми;
- гострій дихальній недостатності;
- задусі;
- гострій серцево-судинній недостатності;
- гіпертензивних кризах;
- гіпотензивних кризах;
- гострих порушення серцевого ритму і провідності;
- клінічній смерті (зупинка серця, зупинка дихання);
- печінковій коліці;
- нирковій коліці;
- гострій нирковій недостатності;
- гострій печінковій недостатності;
- гострій недостатності надниркової залози;
- струсі мозку;
- забитті і стисненні головного мозку;
- набряку головного мозку;
- психомоторному збудженні;
- нейротоксикозі;
- менінгококцемії;
- судомах;
- ексикозі;
- коматозних станах;
- всіх видах шоку;
- гострих алергозах;
- гіпертермічному синдромі;
- травмах;
- отруєннях;
- опіках;
- відмороженнях;
- утопленні;
- ураженнях електричним струмом;
- ураженні блискавкою;
- суїцидних спробах;
- зовнішніх та внутрішніх кровотечах (тимчасова зупинка);
- ускладненнях вагітності;
- пологах (в тому числі під час транспортування вагітної до спеціалізованого закладу);
- дії іонізуючого випромінювання.

Маніпуляції

- ін'єкції:
 - підшкірні;
 - внутрішньом'язові;
 - внутрішньовенні;
- промивання шлунка;
- пункція:
 - плевральної порожнини;
 - черевної порожнини;
 - сечового міхура (надлобкова);
- катетеризація сечового міхура;
- кольпоскопія;
- постановка клізм;
- введення газовивідної трубки.

Перелік практичних навичок
для спеціалізації (інтернатури) зі спеціальності
“загальна практика – сімейна медицина”

№	Назва навичок та умінь	Ступінь оволодіння	Кількість			
			1-й рік навчання		2-й рік навчання	
			план	фактич	план	фактич
1.	Оформлення обліково-звітної медичної документації	+++				
2.	Складання річного звіту про роботу дільниці та його аналіз	+++				
3.	Здійснення експертизи тимчасової та постійної непрацездатності, заповнення необхідних документів на ЛКК і МСЕК	+++				
4.	Розрахунок демографічних показників та оцінка демографічної ситуації	+++				
5.	Підбір статистичного матеріалу для розрахунку показників захворюваності населення (за звертаннями, даними медичних оглядів, госпіталізації (в стаціонарах, денних стаціонарах поліклініки та домашніх стаціонарах тощо)	+++				
6.	Організація і проведення невідкладних заходів в осередках інфекції, при техногенних і природних катастрофах	+++				
7.	Проведення диспансеризації різних груп хворих	+++				
8.	Проведення експрес-аналізів крові та сечі	+++				
9.	Проведення діагностики глюкозурії, кетонурії, протеїнурії за допомогою експрес-методів	+++				
10.	Запис і розшифровка ЕКГ у дітей та дорослих	+++				
11.	Вимірювання артеріального тиску на верхніх і нижніх кінцівках використовуючи набір манжет для дітей і дорослих	+++				
12.	Тест з 6-ти хвилинною ходьбою	+++				
13.	Визначення груп крові та резус приналежності	+++				
14.	Проведення пікфлоуметрії	+++				
15.	Небулайзерна терапія	++				
16.	Пункція периферійних вен, внутрішньовенні інфузії	+++				
17.	Клінічна інтерпретація результатів досліджень у дітей і дорослих:					
17.1	• загального аналізу крові	+++				
17.2	• біохімічних показників крові	+++				
17.3	• системи зсідання крові	+++				
17.4	• тестів для виявлення цукрового діабету	+++				
17.5	• загального аналізу сечі, аналізів сечі за Нечипоренком, Зимницьким	+++				
17.6	• мокротиння	+++				
17.7	• калу, копрограми	+++				

17.8	• шлункової секреції	+++				
17.9	• дуоденального вмісту	+++				
17.10	• біологічних рідин перикарду, плеври, черевної порожнини	+++				
17.11	• цитологічного	+++				
17.12	• виділень жіночих та чоловічих статевих органів	++				
17.13	• гормонів	++				
17.14	• серологічного	+++				
17.15	• імунологічного	++				
17.16	• рентгенологічного	+++				
17.17	• ендоскопії	+++				
17.18	• ультразвукового	+++				
17.19	• функції зовнішнього дихання	+++				
17.20	• газів крові і кислотно-лужної рівноваги	+++				
18.	Забезпечення прохідності дихальних шляхів	+++				
19.	Стабільна позиція на боці	+++				
20.	Потрійний прийом визначення дихання	+++				
21.	Ручне очищення порожнини рота та горла	+++				
22.	прийом Хеймліка	+++				
23.	Очищення ротоглотки за допомогою аспіратора	+++				
24.	Введення повітроводу	+++				
25.	Введення стравохідного зонду, проведення шлункової аспірації	+++				
26.	Ендотрахеальна інкубація	+++				
27.	Санація трахеобронхіального дерева	+++				
28.	Крікотомія (пункція)	+++				
29.	Конікотомія	+++				
30.	Трахеотомія	+++				
31.	Дихання з «роту в рот», з «роту в ніс»; рот + допоміжний засіб; маска + мішок «Амбу» без O ₂ ; маска + мішок «Амбу» з O ₂ ;	+++				
32.	Непрямий масаж серця	+++				
33.	Механічне здавлення грудної клітки	+++				
34.	Застосування протишокового одягу	+++				
35.	Дефібриляція	+++				
36.	Інкубація трахеї	+++				
37.	Лапарацентез	+++				
38.	Плевральна пункція	+++				
39.	Промивання шлунку	+++				
40.	Оцінка функціонального стану новонародженого і немовляти (до 1 року)	+++				
41.	Догляд за пупковим залишком, станом шкіри новонародженого	+++				
42.	Оцінка ефективності смоктання новонародженого	+++				
43.	Техніка прикладання до грудей новона-	+++				

	родженого					
44.	Оцінка фізичного розвитку немовляти (вимірювання основних антропометричних показників і визначення норм фізичного розвитку)	+++				
45.	Оцінка психоемоційного розвитку немовляти	+++				
46.	Огляд, визначення рефлексів немовляти	+++				
47.	Оцінка результатів параклінічних досліджень немовляти (лабораторні показники)	+++				
48.	Володіння прийомами масажу і методами загартування немовляти	+++				
49.	Оцінка вікових показників маси тіла, росту, психічного та фізичного розвитку дітей різних вікових груп	+++				
50.	Оцінка загальної та місцевої реакції на щеплення.	+++				
51.	Отримання інформованої згоди (в т.ч. батьків неповнолітніх дітей) на проведення щеплення, або документованої відмови від імунізації	+++				
52.	Оцінка стану вагітної, показників життєво важливих функцій, визначення ступеню невідкладності випадку та визначення ступеня ризику у вагітних, оцінка параклінічних методів досліджень вагітних	+++				
53.	Огляд у дзеркалах	+++				
54.	Здійснення бімануального гінекологічного обстеження; забір матеріалу для цитологічного та бактеріологічного дослідження	+++				
55.	Пальцьове дослідження матки через пряму кишку	+++				
56.	Огляд і пальпаторне обстеження молочної залози	+++				
57.	Проведення і оцінка експрес-методу на вагітність	+++				
58.	Вимірювання висоти стояння дна матки, обводу живота	+++				
59.	Визначення терміну вагітності і терміну пологів за датами останньої менструації та першого руху плода	+++				
60.	Визначення положення плода	+++				
61.	Оцінка стану плода (аускультация серцебиття, ведення гравідограми)	+++				
62.	Визначення ступеню зрілості шийки матки	+++				
63.	Проведення діаскопії	+++				
64.	Проведення консультування з питань планування сім'ї	+++				
65.	Призначення різних методів контрацепції	+++				
66.	Проведення консультування з профілак-	+++				

	тики інфекцій, які передаються статевим шляхом					
67.	Первинна хірургічна обробка ран	+++				
68.	Шов шкіри і підшкірної тканини	+++				
69.	Обробка опікової поверхні	+++				
70.	Обробка інфікованих ран	+++				
71.	Розтин поверхневих наривів шкіри і підшкірних тканин	+++				
72.	Зупинка зовнішньої кровотечі (накладання джгута, тугої пов'язки, притиснення артерій)	+++				
73.	Місцева анестезія (інфільтраційна, провідникова та новокаїнові блокади)	+++				
74.	Введення зонда Блекмора – Сингстекена	+++				
75.	Пальцьове обстеження прямої кишки	+++				
76.	Огляд прямої кишки ректальним дзеркалом	+++				
77.	Діагностика вроджених вивихів та аномалій розвитку у дітей в ранні терміни	+++				
78.	Транспортна іммобілізація	+++				
79.	Накладання шин	+++				
80.	Накладання шийного комірця	+++				
81.	Накладання джгутів	+++				
82.	Вправлення вивихів	+++				
83.	Блокади при радикулярному синдромі, невралгії	+++				
84.	Катетеризація сечового міхура еластичним катетером у дітей та дорослих	+++				
85.	Надлобкова пункція сечового міхура у дітей та дорослих	+++				
86.	Пальцьове дослідження простати	+++				
87.	Визначення рефлексів, чутливості, координації	+++				
88.	Визначення менінгіальних знаків	+++				
89.	Проведення вакцинації та ревакцинації проти туберкульозу	+++				
90.	Проведення та оцінка туберкулінових проб	+++				
91.	Проведення антисептичної обробки порожнини рота	+++				
92.	Блокада при зубному болі	+++				
93.	Визначення гостроти зору, поля зору за допомогою оптичних таблиць, набору лінз	+++				
94.	Визначення кольоросприйняття	+++				
95.	Вимірювання та оцінка внутрішньоочного тиску пальпаторним методом та методом тонометрії	+++				
96.	Дослідження очного дна методом прямої офтальмоскопії	+++				
97.	Огляд повік та кон'юнктиви	+++				
98.	Промивання кон'юнктивальної порожнини-	+++				

	ни та рогівки					
99.	Закрапування крапель та закладання мазі в кон'юнктивальний мішок	+++				
100.	Видалення поверхневих сторонніх тіл з кон'юнктиви	+++				
101.	Огляд зовнішнього вуха та барабанної перетинки з рефлектором і отоскопом	+++				
102.	Оцінка гостроти слуху мовою і пошепки	+++				
103.	Видалення неускладненого стороннього тіла з вуха, горла, носа	+++				
104.	Передня риноскопія	+++				
105.	Фарингоскопія	+++				
106.	Визначення дихальної та нюхової функції носа	+++				
107.	Передня тампонада носа	+++				
108.	Пальцьове обстеження носоглотки	+++				
109.	Промивання лакун піднебінних мигдаликів	+++				
110.	Взяття мазка з носу та горла на бактеріологічне та вірусологічне дослідження	+++				
111.	Проведення заходів при виявленні хворого з особливо небезпечною інфекцією	+++				
112.	Вдягання протичумного костюму	+++				
113.	Профілактика правця	+++				
114.	Профілактика сказу	+++				
115.	Видалення кліща, що всмоктався	+++				
116.	Проведення освідчення на предмет алкогольного сп'яніння	+++				

**ГРАФІК-СІТКА СТАЖУВАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В ПЕРІОД ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ
ЗА ФАХОМ “ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА”**

1.	Організація охорони здоров'я (1 тиждень)
2.	Робота з пацієнтами всіх вікових груп із захворюваннями вуха, горла, носа (2 тижні)
3.	Робота з пацієнтами з інфекційними захворюваннями всіх вікових груп (робота у КІЗ) (2 тижні)
4.	Робота з пацієнтами онкологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)
5.	Робота з пацієнтами офтальмологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)
6.	Робота з хворими із захворюваннями шкіри всіх вікових груп (1,5 тижнів)
7.	Робота з хворими на туберкульоз всіх вікових груп (2 тижні)
8.	Робота з дорослими пацієнтами терапевтичного профілю: (всього 8 тижнів): -з хворобами органів дихання (1,5 тижнів) -з хворобами серцево-судинної системи (1,5 тижнів) -з ревматичними хворобами (1 тиждень) -з хворобами органів травлення (1 тиждень) -з хворобами нирок і сечовивідних шляхів (1 тиждень) -з хворобами органів кровотворення (1 тиждень) -з ендокринними хворобами (1 тиждень)

9.	Робота у кабінетах функціональної діагностики (1 тиждень): дослідження органів дихання дослідження нирок ультразвукові методи дослідження внутрішніх органів
10.	Робота з пацієнтами хірургічного профілю всіх вікових груп (3 тижні)
11.	Робота з пацієнтами акушерсько-гінекологічного профілю, консультування з питань репродуктивного здоров'я (4 тижні): здоров'я вагітної жінки (2 тижні) гінекологія (1 тиждень) репродуктивне здоров'я (1 тиждень)
12.	Робота з пацієнтами неврологічного профілю всіх вікових груп (3 тижні)
13.	Робота з пацієнтами всіх вікових груп із емоційними та психічними розладами (2 тижні)
14.	Робота з пацієнтами урологічного профілю всіх вікових груп (1 тиждень)
15.	Робота з пацієнтами травматологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)
16.	Охорона здоров'я дітей (8 тижнів) профілактична робота і контроль за станом здоров'я і розвитку дітей (1 тиждень) основи догляду за новонародженими та грудне вигодування (1 тиждень) фізіологія та патологія пренатального періоду та новонароджених (1 тиждень) хвороби ендокринної системи (3 дні) хвороби органів кровотворення (2 дні) хвороби органів дихання (1 тиждень) хвороби серцево-судинної системи, ревматичні хвороби (1 тиждень) дитяча урологія (1 тиждень) хвороби органів травлення (1 тиждень)
17.	Робота з хворими із захворюваннями, що передаються статевим шляхом (0,5 тижнів)
18.	Робота із хворими всіх вікових груп, які потребують невідкладної допомоги (5 тижнів)
19.	Робота у фізіотерапевтичному кабінеті (1 тиждень)
20.	Робота у рентгенологічному кабінеті (1 тиждень)

Примітка.

- Місце роботи за курсом залежить від структури медичного закладу, наприклад: якщо немає кардіологічного відділення, то курс кардіології відпрацьовується в терапевтичному відділенні та з кардіологом поліклініки.
- Керівник лікарів-інтернів домовляється з адміністрацією відповідних лікувальних закладів про проходження курсів з інтенсивної терапії або на швидкій допомозі, інфекційних хвороб, фізіїатрії, онкології.

ПЕРЕЛІК ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ ТА ТЕМ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА ФАХОМ “ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА –СІМЕЙНА МЕДИЦИНА” ЗАОЧНОГО ПЕРІОДУ НАВЧАННЯ

Курси навчальної програм та теми семінарських занять	Кількість годин
Модуль 1. Основи менеджменту та медичної психології	15
1.1 Економічні переваги впровадження сімейної медицини в первинну медико-санітарну допомогу. Впровадження страхової медицини в Україні	
1.2. Профілактичні програми в практиці сімейного лікаря. Етичні норми при проведенні клінічних досліджень	
Залік	
Модуль 2. Захворювання внутрішніх органів у дорослих	

<i>Хвороби органів дихання</i>	90
2.1. Перелік обов'язкових досліджень при найбільш розповсюджених в амбулаторній практиці захворюваннях органів дихання	
2.2. Фактори ризику виникнення та загострення ХОЗЛ	
2.3. Диференційна діагностика бронхоектатичною хвороби та муковісцидозу	
2.4. Профілактика хронічного легеневого серця	
2.5. Захворювання та патологічні стани, що супроводжуються синдромом плеврального випоту	
Залік	
<i>Хвороби серцево-судинної системи</i>	135
2.6. Перелік обов'язкових досліджень при найбільш розповсюджених в амбулаторній практиці захворюваннях серцево-судинної системи	
2.7. Основні фармакотерапевтичні засоби для лікування пацієнтів з хронічними та гострими формами ІХС	
2.8. Основні групи антигіпертензивних препаратів та особливості їх застосування у хворих різних вікових груп	
2.9. Диференційна діагностика та особливості лікування вторинних артеріальних гіпертензій	
2.10. Основні групи антиаритмічних препаратів, покази та протипокази до їх застосування	
2.11. Консультування пацієнтів з ХСН з питань харчування, фізичної активності, модифікації стилю життя	
Залік	
<i>Ревматичні хвороби</i>	70
2.12. Перелік обов'язкових досліджень при найбільш розповсюджених ревматологічних захворюваннях	
2.13. Санаторно-курортне лікування хворих з ревматологічними захворюваннями	
Залік	
<i>Хвороби органів травлення</i>	90
2.14. Інструментально-лабораторні дослідження при найбільш розповсюджених захворюваннях органів травлення. Показання та протипоказання до їх проведення. Підготовка хворого. Оцінка отриманих результатів	
2.15. Особливості застосування основних класів противиразкових препаратів, критерії ефективності лікування. Переваги та недоліки сучасних противиразкових засобів	
2.16. Дієтотерапія у хворих, які перенесли оперативне втручання на шлунку	
2.17. Клініко-біохімічні синдроми уражень печінки	
Залік	
<i>Хвороби нирок та сечовивідних шляхів</i>	45
2.18. Фактори ризику виникнення інфекцій сечових шляхів та їх профілактика	
2.19. Модифікації стилю життя та харчування пацієнту з сечокам'яною хворобою	
2.20. Профілактика і лікування ускладнень хронічної ниркової недостатності	
Залік	
<i>Хвороби органів кровотворення</i>	45
2.21. Методи діагностики патології гемостазу. Дослідження імунного статусу	
2.22. Цитостатична та супроводжувальна терапія захворювань системи крові. Лікування ускладнень цитостатичної терапії	
Залік	
<i>Хвороби ендокринної системи</i>	65
2.23. Цукровий діабет вагітних	

2.24. Диференційна діагностика діабетичних ком	
2.25. Роль надлишкової ваги у розвитку патології внутрішніх органів. Сучасні підходи до лікування хворих з ожирінням	
Залік	
<i>Традиційні, немедикаментозні методи лікування</i>	45
2.26. Показання, протипоказання до проведення процедур гальванізації та електрофореза лікарських речовин. Помилки в призначенні лікаря	
Залік	
<i>Хвороби шкіри, венеричні хвороби</i>	45
2.27. Основні диференційно-діагностичні ознаки елементів шкірних висипань	
2.28. Фактори ризику розвитку захворювань, що передаються статевим шляхом	
Залік	
<i>Онкологічні хвороби</i>	45
2.29. Роль лікаря загальної практики щодо проведення заходів профілактики, диспансеризації та реабілітації хворих на онкопатологію	
2.30. Тактика ведення хворих з онкологічними захворюваннями на амбулаторному етапі	
Залік	
<i>Модуль 3. Охорона здоров'я жінки та репродуктивне здоров'я</i>	
<i>Здоров'я вагітної жінки</i>	42
3.1. Фізична і психологічна підготовка до майбутніх пологів і догляду за дитиною	
3.2. Тактика сімейного лікаря при прееклампсії та еклампсії. Невідкладна допомога	
Залік	
<i>Гінекологічні хвороби</i>	48
3.3. Дисфункціональні маткові кровотечі. Інформація для пацієнтки та її сім'ї. Модифікація способу життя. Профілактика рецидивів ювенільних кровотеч та дисфункціональних кровотеч у жінок в перименопаузальному періоді	
3.4. Профілактика та лікування остеопорозу та серцево-судинних захворювань в перименопаузальному періоді. Гормонозамісна терапія	
Залік	
<i>Репродуктивне здоров'я та планування сім'ї</i>	24
3.5. Комбіновані оральні контрацептиви	
<i>Модуль 4. Охорона здоров'я дітей</i>	
<i>Профілактична робота та контроль за станом здоров'я та розвитком дітей</i>	66
4.1. Профілактична робота і контроль за станом здоров'я і розвитком дітей	
4.2. Диспансеризація хворих дітей різних вікових груп	
4.3. Особливості фізичного та нервово-психічного розвитку дітей у сучасних умовах	
Залік	
<i>Фізіологія та патологія пренатального періоду та новонароджених</i>	51
4.4. Особливості постнатальної адаптації новонароджених. Перехідні стани у новонароджених. Групи здоров'я новонароджених	
4.5. Догляд і вигодовування доношених новонароджених з перинатальною патологією	
Залік	
<i>Хвороби органів дихання</i>	66
4.6. Надання невідкладної допомоги дітям при станах, які потребують невідкладної допомоги при ГРВІ	
4.7. Сучасні особливості перебігу туберкульозу у дітей та підлітків	

Залік	
<i>Хвороби серцево-судинної системи, ревматичні хвороби</i>	46
4.8. Суглобовий синдром у дітей. Диференційна діагностика	
4.9. Субфебрильні стани у дітей	
Залік	
<i>Хвороби органів кровотворення</i>	12
4.10. Рання діагностика лімфаденопатій у дітей в різних вікових групах	
Залік	
<i>Хвороби органів травлення</i>	52
4.11. Семіотика захворювань та анатомо-фізіологічні особливості шлунково-кишкового тракту у дітей	
4.12. Синдром болу в черевній порожнині у дітей	
Залік	
<i>Хвороби нирок і сечовидільної системи</i>	12
4.13. Рання діагностика вроджених хвороб сечовивідної системи у дітей. Методи реабілітації	
Залік	
<i>Хвороби ендокринної системи</i>	12
4.14. Сучасні особливості перебігу патології щитовидної залози у дітей та підлітків	
Залік	
Модуль 5. Хірургічні хвороби	
<i>Загальна хірургія та проктологія</i>	120
5.1. Диференційна діагностика при нудоті і блювоті	
5.2. Злоякісні новоутворення товстої кишки: фактори ризику, передракові стани; профілактика, рання діагностика	
Залік	
<i>Урологія</i>	45
5.3. Перша лікарська допомога при приапізмі, перекруті яєчка, фімозі	
5.4. Доброякісна гіперплазія передміхурової залози: профілактика, клініка, рання діагностика; ускладнення. Ризик раку простати. Діагностичне значення ПСА. Ведення пацієнта на до- та післяопераційному етапах	
Залік	
<i>Травматологія та ортопедія</i>	51
5.5. Травматичні ушкодження зв'язочного апарату гомілково-стопного, колінного суглобів: симптоми, діагностика, лікування. Особливості перебігу у дітей	
Залік	
Модуль 6. Хвороби голови та шиї	
<i>Хвороби ока</i>	45
6.1. Питання діагностики офтальмологічних захворювань у дітей в практиці сімейного лікаря	
6.2. Перша лікарська допомога при травмах органу зору	
Залік	
<i>Хвороби вуха, горла, носу</i>	90
6.3. Профілактика при хронічних отитах	
6.4. Лікування алергічної риносинусопатії	
Залік	
Модуль 7. Нервові хвороби та психіатрія	
<i>Нервові хвороби і нейрохірургія</i>	135
7.1. Методи дослідження вегетативної нервової системи	
7.2. Профілактика минулих порушень мозкового кровообігу	

Залік	
<i>Психічні хвороби</i>	45
7.3. Нефармакологічні методи корекції у хворих на депресивні стани	
Залік	
<i>Модуль 8 Невідкладні стани та організація невідкладної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях</i>	
<i>Реанімація та інтенсивна терапія</i>	90
8.1. Діагностика та невідкладна допомога при отруєннях	
8.2. Невідкладна допомога при шоккових та коматозних станах на догоспітальному етапі	
Залік	
<i>Модуль 9. Клінічна епідеміологія, інфекційні хвороби та фтизіатрія</i>	
<i>Інфекційні хвороби та особливо небезпечні інфекції</i>	222
9.1. Протипокази до проведення щеплень	
9.2. Перелік обов'язкових досліджень при кишкових інфекціях. Тактика ведення хворого	
9.3. Гостра ниркова недостатність в клініці інфекційних хвороб	
Залік	
<i>Фтизіатрія</i>	90
9.4. Туберкульоз кісток та суглобів. Рання діагностика	
9.5. Сучасні особливості перебігу туберкульозу	
Залік	

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

Додаток № 1

Приклад оформлення індивідуального плану лікаря-інтерна за фахом «загальна практика – сімейна медицина»

Титульний лист:

Управління охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації

Запорізький державний медичний університет
Кафедра сімейної медицини та терапії ФПО

ЗАТВЕРДЖУЮ
Головний лікар (заклад)

_____ (ПІБ)
____ 20____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. каф. сімейної медицини
і терапії

_____ В.І.Кривенко
____ 20____

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

**проходження інтернатури за спеціальністю
“загальна практика – сімейна медицина”
лікаря-інтерна**

прізвище, ім'я, по-батькові

(Дата початку – дата закінчення інтернатури)

Запоріжжя
20____

6	Санітарно-просвітня робота	Щоденно	
7	Робота у комп'ютерному класі	Згідно з графіком	
8	Складання заліків: базового, проміжного, річного		

Лікар-інтерн

підпис, ПІБ

Керівник очного навчання

підпис, ПІБ

І рік навчання

<i>№ п/п</i>	<i>Курс навчальної програми</i>	<i>Місце роботи</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відмітка про виконання</i>
Заочний період навчання				
	<i>Графік роботи за спеціальностями у амбулаторії сімейного лікаря, відділенні сімейної медицини, кабінетах вузьких спеціалістів поліклініки:</i>			
1	Організація охорони здоров'я (1 тиждень)			
2	Робота з пацієнтами всіх вікових груп із захворюваннями вуха, горла, носа (2 тижні)			
3	Робота з пацієнтами з інфекційними захворюваннями всіх вікових груп (робота у КІЗ) (2 тижні)			
4	Робота з пацієнтами онкологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)			
5	Робота з пацієнтами офтальмологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)			
6	Робота з хворими із захворюваннями шкіри всіх вікових груп (1,5 тижнів)			
7	Робота з хворими на туберкульоз всіх вікових груп (2 тижні)			
8	Робота з дорослими пацієнтами терапевтичного профілю: (всього 8 тижнів): -з хворобами органів дихання (1,5 тижнів) -з хворобами серцево-судинної системи (1,5 тижнів) -з ревматичними хворобами (1 тиждень) -з хворобами органів травлення (1 тиждень) -з хворобами нирок і сечовивідних шляхів (1 тиждень) -з хворобами органів кровотворення (1 тиждень) -з ендокринними хворобами (1 тиждень)			
9	Робота у кабінетах функціональної діагностики (1 тиждень): дослідження органів дихання дослідження нирок ультразвукові методи дослідження внутрішніх органів			

10	Участь у засіданнях ЛКК участь у засіданнях МСЕК			
11	Участь у тематичних клінічних розборах в клініко-анатомічних конференціях у засіданнях лікарських товариств	Згідно з графіком		
12	Теми рефератів:			
13	Реферування, кількість: журнальних статей монографій			
14	Санітарно-просвітня робота	Щоденно		
15	Складання заліків: проміжний			

Лікар-інтерн

підпис, ПІБ

Базовий керівник

підпис, ПІБ

Керівник очного навчання

підпис, ПІБ

II рік навчання

<i>№ п/п</i>	<i>Курс навчальної програми</i>	<i>Місце роботи</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відмітка про виконання</i>
Заочний період навчання				
	<u>Графік роботи за спеціальностями у амбулаторії сімейного лікаря, відділенні сімейної медицини, кабінетах вузьких спеціалістів поліклініки, жіночій консультації, дитячій амбулаторії, протитуберкульозному диспансері:</u>			
1	Робота з пацієнтами хірургічного профілю всіх вікових груп (3 тижні)			
2	Робота з пацієнтами акушерсько-гінекологічного профілю, консультування з питань репродуктивного здоров'я (4 тижні): здоров'я вагітної жінки (2 тижні) гінекологія (1 тиждень) репродуктивне здоров'я (1 тиждень)			
3	Робота з пацієнтами неврологічного профілю всіх вікових груп (3 тижні)			
4	Робота з пацієнтами всіх вікових груп із емоційними та психічними розладами (2 тижні)			
5	Робота з пацієнтами урологічного профілю всіх вікових груп (1 тиждень)			
6	Робота з пацієнтами травматологічного профілю всіх вікових груп (2 тижні)			

7	Охорона здоров'я дітей (8 тижнів) профілактична робота і контроль за станом здоров'я і розвитку дітей (1 тиждень) основи догляду за новонародженими та грудне вигодування (1 тиждень) фізіологія та патологія пренатального періоду та новонароджених (1 тиждень) хвороби ендокринної системи (3 дні) хвороби органів кровотворення (2 дні) хвороби органів дихання (1 тиждень) хвороби серцево-судинної системи, ревматичні хвороби (1 тиждень) дитяча урологія (1 тиждень) хвороби органів травлення (1 тиждень)			
8	Робота з хворими із захворюваннями, що передаються статевим шляхом (0,5 тижнів)			
9	Робота із хворими всіх вікових груп, які потребують невідкладної допомоги (5 тижнів)			
10	Робота у фізіотерапевтичному кабінеті (1 тиждень)			
11	Робота у рентгенологічному кабінеті (1 тиждень)			
12	Участь у засіданнях ЛКК Участь у засіданнях МСЕК			
13	Участь у тематичних клінічних розборах в клініко-анатомічних конференціях у засіданнях лікарських товариств	Згідно з графіком		
14	Захист науково-дослідної роботи			
15	Реферати Теми:			
16	Реферування, кількість: журнальних статей монографій			
17	Санітарно-просвітня робота	Щоденно		
18	Складання заліків			

Лікар-інтерн

_____ підпис, ПІБ

Базовий керівник

_____ підпис, ПІБ

Керівник очного навчання

_____ підпис, ПІБ

II рік навчання

№ n/n	Курс навчальної програми	Строк виконання	Відмітка про виконання

Очний період навчання			
1.	<u>Графік навчання на кафедрах за спеціальностями:</u>		
1.1	ЛОР (5 днів)		
1.2	Травматологія та ортопедія (2 дні)		
1.3	Офтальмологія (5 днів)		
1.4	Хірургія. Проктологія (8 днів)		
1.5	Внутрішні хвороби (25 днів) – гастроентерологія (1 тиждень) – пульмонологія (1 тиждень) – нефрологія (1 тиждень) – гематологія (1 тиждень) – профілактика та консультації (1 тиждень) – немедикаментозні методи лікування (1 день)		
1.6	Педіатрія (20 днів)		
1.7	Дитячі інфекційні хвороби (4 дні)		
1.8	Урологія (2 дні)		
1.9	Стоматологія (1 день)		
1.10	Психіатрія (4 дні)		
1.11	Дерматовенерологія (5 днів)		
1.12	Онкологія (5 днів)		
2	Участь у тематичних клінічних розборах в клініко-анатомічних конференціях у засіданнях лікарських товариств	Згідно з графіком	
3	Реферати Теми:		
4	Реферування, кількість: журнальних статей монографій		
5	Санітарно-просвітня робота	Щоденно	
6	Робота у комп'ютерному класі	Згідно з графіком	
7	Складання заліків: проміжний річний Крок 3 державна атестація		

Лікар-інтерн

Керівник очного навчання

підпис, ПІБ_____
підпис, ПІБ

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ЛІКАРЯ-ІНТЕРНА

Титульний лист:

Міністерство охорони здоров'я України
Управління охорони здоров'я Запорізької облдержадміністрації
Запорізький державний медичний університет
Кафедра сімейної медицини та терапії ФПО

Назва базового закладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Головний лікар _____

ПІБ головного лікаря базового закладу
_____ 20__

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри сімейної
медицини та терапії ЗДМУ
професор _____ В.І. Кривенко
_____ 20__

ЩОДЕННИК

лікаря-інтерна _____
зі спеціальності «загальна практика – сімейна медицина»

(Дата початку – дата закінчення навчання в інтернатурі)

Запоріжжя
20__

Пояснення до заповнення щоденника

Заповнюючи щоденник необхідно враховувати наступне:

1. Чітко вказувати місце та термін роботи за відповідним курсом. В залежності від структури базового закладу робота за курсом навчальної програми здійснюється в спеціалізованому відділенні (при наявності), терапевтичному відділенні та певна частина в поліклініці та / або сімейній амбулаторії. Курс навчальної програми “Інтенсивна терапія, невідкладні стани” в період заочного навчання відпрацьовується на станції швидкої допомоги та відділенні реанімації та інтенсивної терапії (при наявності). Робота за курсами “Онкологія”, “Фтизіатрія”, “Інфекційні хвороби” та інших спеціальностей здійснюється у відповідних закладах та відділеннях.
2. В графі “кількість захворювань” клітину поділяти на дві частини, де у верхній її частині заповнювати результат першого року, а в нижній – другого року навчання.
3. В графу “захворювання” включати хворих, в огляді яких особисто брав участь лікар-інтерн.
4. Під час очного навчання додатково оформлюється графа з формулюванням діагнозів хворих, яких вів лікар-інтерн та діагнози хворих під час клінічних розборів.
5. Оволодіння практичними навичками визначати за трьома ступенями: ознайомлений (+), засвоїв - вмів виконувати практичні навички(++), оволодів – володіти практичними навичками та самостійно їх застосовувати(+++).
6. Після кожного курсу навчання на очному та заочному періодах виставляється оцінка. Оцінка оволодіння курсом враховує якість курації хворих, ступінь оволодіння практичними навичками та рівень засвоєння теоретичного матеріалу (семінарські заняття). Якщо керівник на базі стажування є адміністративною особою, то підпис та особисту печатку завідувача відділення необхідно підтвердити його підписом та особистою печаткою.

7. По закінченню навчання в інтернатурі лікарем-інтерном складається загальна чисельна характеристика оволодіння практичними навичками та вміннями на основі їх підрахування та підтверджується підписом керівника та печаткою лікувального закладу.

В кінці щоденника та в заліковій книжці за результатами заочного, очного періодів навчання виставляється оцінка “відмінно”, “добре”, “задовільно” за рівень практичної, теоретичної підготовки та загальна оцінка за весь період навчання, котра підтверджується підписом керівника та печаткою лікувального закладу.

Зразок МОДУЛЬ 1

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тривалість курсу в період очного навчання: 38 годин.

Місце роботи в період очного навчання _____

Тривалість курсу в період заочного навчання: 15 годин.

Місце роботи в період заочного навчання _____

Практичні навички

Перелік	СО належний	1-й рік				2-й рік			
		Кількість		Ступінь оволодіння		Кількість		Ступінь оволодіння	
		О	З	О	З	О	З	О	З
Методика розрахунку показників здоров'я населення та їх аналіз	+++	10	15	+++	+++	12	11	+++	+++
Методика розрахунку демографічних показників та їх аналіз	+++	10	12	+++	+++	15	18	+++	+++
Методика розрахунку та аналізу показників захворюваності населення	+++	7	15	+++	+++	8	25	+++	+++
Розподіл населення за групами здоров'я	+++	10	12	+++	+++	23	35	+++	+++
Проведення пропаганди здорового способу життя та профілактики захворювань	+++	23	15	+++	+++	35	45	+++	+++
Показники диспансеризації населення та аналіз її ефективності	+++			+++	+++			+++	+++
Методика комплексної оцінки здоров'я населення	+++	10	15	+++	+++	15	20	+++	+++
Здійснення експертизи тимчасової та постійної непрацездатності, заповнення необхідних документів на ЛКК, МСЕК	+++	7	12	+++	+++	13	20	+++	+++
Заповнення медичної карти амбулаторного хворого – ф. 025/о	+++	15	35	+++	+++	17	56	+++	+++
Заповнення контрольної карти диспансерного нагляду – ф. 030/о	+++	12	18	+++	+++	15	23	+++	+++
Заповнення санаторно-курортної карти – ф. 072/о	+++	5	10	+++	+++	7	12	+++	+++
Заповнення рецептів – ф. 1, ф. 2	+++	15	27	+++	+++	35	40	+++	+++
Правила заповнення та видачі лікарського свідоцтва про смерть – ф. 106/о	+++	2	4	+++	+++	3	6	+++	+++
Заповнення та ведення відомості обліку відвідувань в поліклініці	+++	2	5	+++	+++	3	6	+++	+++

шляхів									
Проведення лікувальної плевральної пункції	+++	1	0	+++	+++	0	2	+++	+++
Проведення оксигенотерапії	+++	5	2	+++	+++	6	3	+++	+++
Лікування захворювань бронхолегеневої системи згідно чинних протоколів надання медичної допомоги, що затверджені МОЗ України	+++	16	25	+++	+++	13	28	+++	+++
<i>Невідкладна допомога</i>									
Астматичний стан та бронхообструктивний синдром	+++	2	3	+++	+++	1	2	+++	+++
Гостра дихальна недостатність	+++	1	2	+++	+++	2	1	+++	+++
Гострі алергози	+++	5	1	+++	+++	3	2	+++	+++
Гостре легеневе серце	+++	1	0	+++	+++	0	1	+++	+++

Семінари (заочний період навчання)

<i>Тема</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Бали</i>	<i>ПІБ лікаря</i>	<i>Підпис</i>
1. Перелік обов'язкових досліджень при найбільш розповсюджених в амбулаторній практиці захворюваннях органів дихання	добре		Іванова О.О.	
2. Фактори ризику виникнення та загострення ХОЗЛ	відмінно		Іванова О.О.	
3. Диференційна діагностика бронхоектатичною хвороби та муковісцидозу	добре		Іванова О.О.	
4. Профілактика хронічного легеневого серця	добре		Іванова О.О.	
5. Захворювання та патологічні стани, що супроводжуються синдромом плеврального випоту	відмінно		Іванова О.О.	

Оцінка оволодіння змістовним модулем	<i>Оцінка</i>	<i>Бали</i>	<i>ПІБ лікаря (викладача)</i>	<i>Підпис</i>
Заочне навчання	добре		Іванова О.О.	
Очне навчання				

Інші розділи, які наведені в типовому щоденнику, заповнюються за вище наведеним зразком.

Робота у комп'ютерному класі

<i>Дата</i>	<i>Характер роботи</i>	<i>Кількість годин</i>

Участь у конференціях, засіданнях лікарських товариств, асоціацій

<i>Дата</i>	<i>Назва, місце проведення</i>	<i>Ступінь участі (слухач, доповідач)</i>

Зреферована література

<i>№ n/n</i>	<i>Назва, автор, видавництво, рік видання</i>	<i>Монографія, журнальна стаття</i>

Реферати

<i>№ n/n</i>	<i>Тема реферату</i>	<i>Форма представлення</i>

Науково-дослідна робота

Тема: _____

Резюме: _____

Результати комп'ютерної атестації та ліцензійного іспиту

<i>Вид роботи</i>	<i>Дата</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Підпис викладача</i>
1. Базовий тестовий контроль знань: - Крок 3 - ЕІех	березень вересень (1-й рік)		
2. Проміжний тестовий контроль знань: - Крок 3 - ЕІех	лютий лютий		
3. Державний ліцензійний іспит: - Крок 3 - ЕІех	квітень червень		

Підсумки заочного та очного періодів навчання та Державної атестації

<i>Терміни навчання</i>	<i>Теоретична підготовка</i>	<i>Практична підготовка</i>	<i>Загальна оцінка</i>	<i>Підпис</i>

1-й рік навчання			
Очний період			
Заочний період			
Підсумкова оцінка			
2-й рік навчання			
Заочний період			
Очний період			
Підсумкова оцінка			
Державна атестація			

Додаток № 3

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ АМБУЛАТОРІЙ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ, РЕКОМЕНДОВАНИЙ МОЗ УКРАЇНИ

Назва
Електрокардіограф трьох канальний КАРД-100
Ультразвукова діагностична система DP06699, основний блок; датчик електронний конвексний СА.3,5 МГц/R50; датчик електронний лінійний LA7,5 МГц/L38; мобільний візок UMT-100
Гастроскоп XS-30 у складі: гастроскоп XS-30 – 1; щипці біопсійні – 2; щітка цитологічна – 1; щітка для чистки каналу – 1; мундштук – 2; тестер герметичності – 1; бачок для води – 1; трубка для вливання – 1; джерело світла LG-150
Ліжко медичне функціональне (чотирьохсекційне) КФ-4М
Крісло гінекологічне КГ-1 МЕ
Ректосігмоїдоскоп в комплекті з приладами та інструментарієм для ендоскопічної хірургії
Дозатор автоматизований шприцевий ЮСП-100
Кардіодефібрилятор – монітор “ДКІ-Н-15 Ст БІФАЗІК+”
Аналізатор крові біохімічний ВА-88 в комплекті з центрифугою
Відсмоктувач хірургічний ВХ-10
Електрокардіограф одно канальний малогабаритний з автономним живленням ЕКІТ-04
Кольпоскоп МК-300
Мікроскоп серії XSM; XSM-20
Набір виробів та інструментів для акушерської допомоги на дому НВІ-АД-“Кмт” у складі: апарат штучної вентиляції легень затискач кровозупинний 1x2 зубці зубчастий прямий – 3 дзеркало гінекологічне – 2 і ложка гінекологічна двостороння – 1 голка пункцій на 10,6x25 С-30 голка ін’єкційна С-30 голка хірургічна ЗВІ-1,1x50-30 голка хірургічна ЗВІ-1,2x55-30 голка хірургічна ЗВІ-1,3x70-30 голка хірургічна 4ВІ-0,6x20-30 голка хірургічна 4ВІ-1,2x55-30 гольник металевий – 1 кип’ятильник дезинфекційний Н-22-1 – 1, наконечник маточний – 1 кружка Есмарха гумова № 2 або № 1 – 1 ножиці для перерізання пуповини – 1 100 мм – 1, ножиці з двома гострими кінцями прямі 140 мм – 2, пінцет анатомічний загального призначення ПА 150К2,5 – 1 пінцет анатомічний загального призначення ПА 200К2,5 – 1 зонд маточний – 1 піпетки очні – 4 термометр медичний максимальний

кетгут простий в ампулі ІКП7(150) – 1 рукавички хірургічні гумові – 1 пара шприц типу “Рекорд” неперервного типу у футлярі – 1 комплект затискачів для пуповини – чемодан для транспортування – 1 паспорт – 1
Набір сімейного лікаря у складі: BASIC-SET COMBILIGHT® C 10 набір: офтальмоскоп та отоскоп – 1 WL ларингоскоп рукоять – 1, WL-Melntosh ларингоскоп клинок по.2, KaWe – 1, WL-Melntosh – ларингоскоп клинок по.3, KaWe – 1, WL-Melntosh ларингоскоп клинок по.4, KaWe – 1, MASTERMED® A1 тонометр – 1, стетоскоп Rapport – 1, KaWe – рефлекторний молоточок – 1 шприц металевий, с 2 канюлями, 50 мл – 1 пінцет пружинний – 1 ножиці за Лістером 14 см. сталь – 1 затискувач гудзиковий 15 см. сталь – 1 затискувач прямий 16 см. сталь – 1 рукоять для ларингіальних дзеркал – 1 дзеркало ларингіальне size 1, III 12 mm – 1 дзеркало ларингіальне size 5, III 20 mm – 1 дзеркало ларингіальне size 8, III 26 mm – 1 колесо неврологічне – 1 дзеркало гінекологічне Куско стандартне по. 2, сталь – 1 DIALIGHT® C діагностичний ліхтарик – 1 KaWe – джгут для ін’єкцій – 1 ємність для дезінфектора – набір воздуховодів, розмір 1,0 – 1 шпателя одноразові, 100 шт. – 100 груша Петера для промивання вух – 1
Стерилізатор повітряний ГП-40
Столик інструментальний СІ-5
Очний тонометр
Світильник хірургічний з регульовим розміром робочого поля пересувний СПР-5 з безозо- новою бактерицидною лампою для обеззаражування повітря приміщень ЛПЗ при відсутнос- ті людей та попередження наростання мікробної обнасіненості в присутності “ОБР15/30- МедТеКо”
Інгалятор ультразвуковий ВУЛКАН-1
Ваги дитячі “Momet” для новонароджених дітей та старших дітей модель: 6415 електронні
Термоконтейнер пінополіуретановий багаторазового використання для тимчасового збері- гання і транспортування вакцин, сироваток та лікарських засобів ТМ-8 “Термо-Конт МК”
Шини медичні фіксуючі
Апарат для УВЧ-терапії УВЧ-80 “УНДАТЕРМ”
Система контролю рівня глюкози в крові One Touch Ultra
Експрес-індикатор АК-11А

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Характеристика на лікаря-інтерна складається наприкінці заочного періоду навчання базовим керівником стажування, підписується керівником лікувального закладу або його замісником з лікувальної роботи і завіряється круглою печаткою.

У характеристиці необхідно відобразити:

- ступінь виконання типового навчального плану у відповідності з індивідуальним та програмою за спеціальністю;
- рівень практичної та теоретичної підготовки лікаря-інтерна, прагнення до професійного удосконалення;
- його дисциплінованість, комунікабельність, характер участі в житті колективу;
- рівень загальної культури та ерудиції, знання та дотримання принципів лікарської етики та деонтології;
- пропозиції та рекомендації для подальшої роботи лікаря-інтерна за місцем працевлаштування як спеціаліста.

Чисельна характеристика оволодіння практичними навичками
лікаря-інтерна _____
зі спеціальності “загальна практика-сімейна медицина” у 20__-20__ н.р.

<i>Практичні навички</i>	Очний	Заочний	Загальний
I. Курація хворих (кількість)			
– у стаціонарі			
– на прийомі в поліклініці			
II. Діагностичні та лікувальні маніпуляції			
реєстрація:			
– ЕКГ			
оцінка результатів:			
– ЕКГ			
– ЕЕГ			
– добового моніторингу АТ			
– добового моніторингу ЕКГ			
– велоергометрії			
– УЗС серця			
– УЗС нирок			
– фонокардіографії			
– рентгенографії органів грудної порожнини			
– комп’ютерна спірографії			
– реовазографії			
– ехоенцефалографії			
– реоенцефалографії			
– проведення гемотрансфузій			
– бронхомоторного тесту			
– бронхоскопії			
– ФГДС			
– ректороманоскопії			
– пікфлуометрії			
– визначення групи крові та резус-фактору			
III. Лабораторні методи дослідження та їх трактування			
– загальний аналіз крові			
– загальний аналіз сечі			
– аналіз сечі за Нечипоренком			
– аналіз сечі за Зимницьким			
– проба Реберга-Тарєєва			
– мокроти			
– коагулограма			
– ліпідограма			
– показники зондування шлунку			
– протеїнограма			
– електроліти крові			
– ревмопроби			
– печінкові проби			
– сечовина, креатинін			
– діастаза сечі			
– копрограма			
IV. Надання допомоги при невідкладних станах			
– дефібриляція серця (на фантомі)			

– штучний масаж серця			
– штучне дихання			
– трахеотомія			
– лапароцентез			
– гіпертонічний криз			
– набряк легенів			
– гіпотензивний криз			
– гіпертермія			
– діареї, закрепи			
– ниркова колька			
– кровотеча			
– носова кровотеча			
– отруєнні			
– опіках			
– промивання шлунку			
V. За спеціальностями			
1. Психіатрія			
– оцінка розумового стану пацієнту			
– проведення освідчення на предмет алкогольного сп'яніння			
– забір аналізів для діагностики алкогольного сп'яніння			
– рахунок за Крепелінім			
– дослідження асоціативного мислення			
невідкладна допомога при:			
– алкогольному та наркотичному отруєнні			
– епілептичному статусі та судомних синдромах			
– психомоторному збудженні, суїцидальних спробах			
2. Неонатологія			
– Кліно-ортостатична проба			
– антропометрія			
– алергопроби			
– обробка пуповидної ранки			
– сповивання			
– туалет новонародженого			
– встановлення газовивідної трубки			
3. Акушерство та гінекологія			
– пельвіометрія			
– зовнішнє та внутрішнє акушерське обстеження			
– обстеження молочних залоз			
– інтерпретація кольпоскопічного дослідження			
– УЗД плоду			
– взяття мазків на АК та флору			
– встановлення строку вагітності			
– розрахунок дати пологів			
– визначення положення та маси плоду			
– оцінка серцебиття плоду			
– визначення фази перебігу пологів,			
– визначення ступеню зрілості шийки матки,			
– оцінка стану новонародженого по шкалі Апгар			
– ведення фізіологічних пологів в стаціонарі та поза стаціонаром			
– методи реанімації новонародженого, проведення первинного туалету новонародженого			

– огляд та пальпація грудних залоз			
– огляд шийки матки в дзеркалах			
4.ЛОР			
– диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом			
– визначення дихальної та нюхової функції носа			
– передня та задня риноскопія			
– отоскопія			
– фарингоскопія			
– непряма ларингоскопія			
– взяття мазків з носа та глотки			
– пневматичний масаж носу			
– визначення гостроти слуху			
– догляд за трахеотомічною трубкою			
– видалення пробки з вуха			
– видалення неускладненого стороннього тіла з вуха, горла, носа			
– передня тампонада носа			
– діагностика та оцінка викривлення носової перегородки			
– діагностика та оцінка викривлення фурункулу носа			
– діагностика та оцінка хронічного риніту та синуситу			
невідкладна допомога при:			
– травмах			
– сторонніх тілах			
– кровотечах з ЛОР-органів			
5. Офтальмологія			
– визначення гостроти зору			
– визначення полів зору			
– непряма офтальмоскопія			
– визначення чутливості рогівки			
– вивертання повік для огляду кон'юнктиви			
– визначення очного тиску (пальпаторний метод)			
– обстеження очного дна (тонометрія)			
– вимірювання внутрішньо очного тиску			
– закладання мазі у кон'юнктивальну порожнину			
– видалення поверхневих сторонніх тіл з кон'юнктиви			
– накладання пов'язки			
– масаж повік			
– закапування крапель в очі			
– підбір окулярів			
6.Фтизіатрія			
– інтерпретація даних бронхоскопії			
– проведення та оцінка результатів туберкулінової проби Манту з 2 ТО			
– виявлення в сім'ях осіб з підвищеним ризиком захворювання на туберкульоз			
– організація і забір харкотиння для бактеріологічного дослідження			
– організувати щеплення БЦЖ дітям, які не були вакциновані в пологовому будинку			
– здійснювати контроль за розвитком після вакцинної реакції			

– діагностувати та надати екстрену допомогу при невідкладних станах: спонтанному пневмотораксі, кровохарканні та легеневій кровотечі			
– разом з фтизіатром і епідеміологом проводити протиепідемічні заходи в сім'ї хворого-бактеріовиділювача			
7.Анестезіологія			
– плевральна пункція			
8.Хірургія			
– первинна хірургічна обробка рани			
– спостереження за хірургічними хворими в післяопераційному періоді в амбулаторних умовах			
– накладання та зняття швів, скобок			
– обробка операційного поля та рук			
– перев'язка			
– обробка опікової поверхні, інфікованих ран			
– розтин абсцесу			
– місцева анестезія (інфільтраційна, провідникова та новокаїнова блокада)			
– діагностика гострого живота			
– діагностика кровотечі			
– тимчасова зупинка кровотечі			
– накладання джгутів			
Проктологія:			
– пальцеве обстеження прямої кишки			
– спостереження за хворими у післяопераційному періоді			
– показання до проведення, підготовка хворого та оцінка результатів ректороманоскопії			
9.Урологія			
– огляд урологічного хворого (пальпація органів сечостатевої системи (нирок у двох положеннях тіла, сечового міхура, органів калитки, передміхурової залози)			
– надлобкова пункція сечового міхура			
– інтерпретація даних ретроградної пієлографії			
– накладання суспензорію			
– фіксація постійного уретрального катетера			
– катетеризація сечового міхура			
– перев'язка хворих після операції на нирці, сечовому міхурі, зовнішніх статевих органах			
10. Травматологія			
– накладання гіпсової пов'язки			
– накладання еластичних пов'язок			
– невідкладна допомога при вивихах кінцівок			
– туге бинтування суглобів,			
– транспортна іммобілізація			
– ушивання ран			
– догляд за спицею			
– діагностика вроджених вивихів та аномалії розвитку у дітей в ранні терміни			
11. Дерматовенерологія			
– огляд та обробка хворих на педикульоз			
– огляд та оцінка стану шкіри та видимих слизових оболонок			

– забір матеріалу для виявлення коростяного кліща, кліща демодекса, спор грибів			
– забір крові для серологічного дослідження на сифілітичну інфекцію			
– накладання пов'язок, примочок			
– визначення псоріатичних феноменів			
– визначення симптому Нікольського			
– накладання дерматологічних компресів, паст, пластирів, лаків, аерозолів			
12. Інфекційні хвороби			
– збирання епіданамнезу			
– забір матеріалів для підтвердження етіологічного діагнозу (виявлення збудника та відповіді на нього)			
– клінічна оцінка результатів спеціальних (бактеріологічного, вірусологічного, паразитологічного та серологічного) досліджень			
– діагностика і лікування інфекційних хворих в амбулаторних умовах			
– заповнення термінового повідомлення та облікової документації			
– невідкладні діагностичні та терапевтичні заходи в момент госпіталізації інфекційних хворих			
– диспансеризація і реабілітація реконвалесцентів			
– діагностика і невідкладна терапія дегідратаційного шоку			
– діагностика і невідкладна терапія інфекційно-токсичного шоку			
– проведення заходів при виявленні хворого з особливо небезпечною (карантинною) інфекцією. вдягання протичумного костюму			
– профілактика правця і сказу – планова і екстрена при травмі			
– організація та визначення терміну карантину при різних інфекційних захворюваннях			
– організація медичного спостереження за контактними особами в епідемічному осередку при різних інфекційних захворюваннях			
– організація лабораторного обстеження хворих з тривалою гарячкою			
– організація поточної дезінфекції			
– складання індивідуального календаря щеплень			
13. Ендокринологія			
– антропометрія з оцінкою фізичного та статевого розвитку			
– пальпація щитовидної залози			
– оцінка глікемії та глюкозурії			
– оцінка гормонального статусу			
– розрахунок інсуліну			
– розрахунок пероральних СЗП			
– складання дієти для хворих на цукровий діабет			
14. Педіатрія			
– об'єктивне обстеження дітей			
– збір загального анамнезу і його оцінка у дітей			

– оцінка вікових показників фізичного і нервово-психічного розвитку дитини			
– оцінка ступеня важкості дитини			
– оцінка постави та ходи			
– оцінка поствакцинального рубчика			
– розрахунок дози препаратів			
– розрахунок дитячого харчування			
– імунізація дітей, календар щеплень, протипоказання та ускладнення при щепленнях			
– планування диспансерного спостереження і реабілітаційних заходів у дітей різних вікових груп			
– заходи первинної реанімації дітей (штучне дихання, внутрішньо-серцеве введення ліків)			
– Надання невідкладної допомоги дітям:			
– гіпертермія			
– круп			
– напад бронхіальної астми			
– пароксизмальна тахікардія			
– гострі алергози			
– менінгококцемія			
– закритий масаж серця			
– нейротоксикоз			
– судоми			
– набряк легень			
– коматозні стани			
– гостра наднирникова недостатність			
– кишковий токсикоз			
15. Неврологія			
<i>неврологічне обстеження хворих:</i>			
– діагностика парезів та паралічів – виявлення ознак центрального та периферичного парезу (паралічу)			
– діагностика розладів чутливості (поверхневої, глибокої та складної).			
– діагностика менінгеального синдрому			
– визначення показань до проведення люмбальної пункції.			
– виявлення ознак бульбарного синдрому			
– діагностика симптомів ураження лицьового, трійчастого та окорухових нервів			
– проведення тестів на координацію			
– діагностика симптомів ураження мозочка			
– діагностика мовних розладів			
– оцінка результатів рентгенограм черепа та хребта			
– діагностика вертеброгенного синдрому			
– блокада при радикулярному синдромі, невралгії			
<i>надання невідкладної допомоги при:</i>			
– набряку мозку			
– гострих порушеннях мозкового кровообігу			
– при мозковій комі			
16. Нейрохірургія			
– обстеження хворих з ЧМТ та пухлинами мозку			
– оцінка результатів КТ головного мозку			
17. Стоматологія			

– проведення антисептичної обробки ротової порожнини			
– огляд порожнини рота за допомогою дзеркала, зонду, пінцету			
– навчання пацієнтів правилам особистої гігієни ротової порожнини			
18. Онкологія			
– пальпація молочних залоз			
– пальпація лімфовузлів			
– пальпація щитовидної залози			
– рання діагностика злоякісних новоутворень			
V. Ведення документації			
– оформлення документації на МСЕК	–		
– оформлення акту медичного стану призовника	–		
VI. Науково-дослідна робота			
– написання наукових статей	–	–	
– тез			
– оволодіння методами комп'ютерного статичного опрацювання результатів лабораторно-інструментальних досліджень	–	–	
VII. Робота з літературою			
Зреферовано			
Написання узагальнюючого аналізу літератури з певного напрямку терапії			

Лікар-інтерн

_____ підпис, ПІБ

Керівник на базі стажування

_____ підпис, ПІБ

Куратор циклу (від ВНМЗ)

_____ підпис, ПІБ

Печатка лікувально закладу

ЛІТЕРАТУРА

Рекомендовані джерела для опрацювання на період заочного навчання

1. Накази Міністерства охорони здоров'я України, стандарти і протоколи діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів.

2. Офіційна доказова практично-орієнтована медична інформація, яку містять видання: газети:

- “Здоров'я України”;
- “Ваше здоров'я”;
- “Медичний вісник України”;
- “Medicus Amicus”

журнали:

- “Архів клінічної та експериментальної медицини”;
- “Астма і алергія”;
- “Журнал сучасного лікаря. Мистецтво лікування”;
- Запорожский медицинский журнал
- “Інфекційні хвороби”;
- “Клиническая медицина”;
- “Клінічна інформатика і телемедицина”;
- Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія.
- “Ліки України”;
- “Лікування та діагностика”;
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”;
- Медицина неотложных состояний;
- Міжнародний ендокринологічний журнал;
- “Нове в гематології та трансфузіології”;
- “Онкологія”;
- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- Сучасна гастроентерологія;
- Серце і судини;
- “Therapia”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- Український ревматологічний журнал;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”.

Інформаційні ресурси

Електронні видання з кардіології

http://www.rql.kiev.ua/cardio_j/index.htm

<http://ukrcardio.org/>

<http://www.straghesko.kiev.ua>

<http://cardio.medi.ru>

<http://athero.ru/>

<http://medi.ru/cvtp/69.htm>

<http://www.mediasphera.ru/journals/cardsurg/>

<http://www.cardiosite.ru>

<http://www.ossn.ru/>

<http://www.angiography.su/>

<http://www.math.rsu.ru/cardio>

<http://www.mediasphera.aha.ru/cardio/card-mn.htm>

<http://www.hrv.ru/>

<http://www.practica.ru/Card/index.htm>

<http://www.ecglibrary.com/ecghome.html>

<http://www.ecg.ru>

<http://www.bioscience.org/atlas/heart>

<http://www.sundays.com.ua/auscult>

<http://www.incirculation.net/whatswhat/index.asp>

<http://www.escardio.org>

Електронні видання з гастроентерології

<http://www.gastroportal.ru/>
<http://journals.medi.ru/a02.htm>
<http://journals.medi.ru/a03.htm>
<http://kishechnik.ru/>
<http://www.gastrosite.ru/appoffline.aspx>
<http://www.sgastro.com.ua/>
<http://gastro.org.ua/index-2.html>
<http://health-ua.com/>
<http://www.compendium.com.ua/>
<http://www.umj.com.ua/>
<http://www.info-waves.com/>
<http://uamj.net/>
<http://www.medicusamicus.com/>
<http://expo.medi.ru/>
<http://www.medliter.ru/>
<http://journals.medi.ru>
<http://www.medvestnik.ru/>

Електронні видання з нефрології

<http://uroweb.ru/>
<http://www.nefrologia.ru/>
<http://nephrology.kiev.ua/>
<http://inephrology.kiev.ua/>
<http://www.nephro.ru/magazine/>
<http://rmj.ru/>
<http://www.consilium-medicum.com>
<http://www.medlinks.ru>
<http://www.rusmedserv.com>
<http://www.medscape.com/>
<http://www.mif-ua.com>
<http://www.mif-ua.com/archive/issue-10423/>
<http://www.chil.com.ua/>
<http://www.reanimmed.ru/index.html>
http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Zmzh/index.html
<http://www.med-edu.ru>

Електронні видання з ревматології

<http://www.angiography.su>
<http://www.athero.ru>

<http://www.cardio.medi.ru>
<http://www.cardiosite.ru>
<http://www.ossn.ru>
<http://www.remedium.ru/>
<http://www.rmj.ru/>
<http://www.lvrach.ru/>
<http://www.medkurs.ru/>
<http://www.mif-ua.com/>
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov>

Електронні видання з гематології

<http://remedium.ru/>
<http://rmj.ru/>

<http://www.lvrach.ru/>
<http://www.medkurs.ru/>
<http://www.mif-ua.com/>
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov>

Електронні видання з ендокринології

<http://remedium.ru/>
<http://rmj.ru/>
<http://www.lvrach.ru/>

Електронні видання з пульмонології**Електронні видання з пульмонології та алергології**

<http://medis.com.ua>
<http://msvitu.com>
<http://www.guoz.dp.ua>
<http://journal.te.ua>
<http://medsoft.ucoz.ua>
<http://mirvracha.ru>
<http://www.med-edu.ru>
<http://doctorspb.ru>

Рекомендована література

3. Абизов Р.А., Шкоба Я.В., Лакиза С.О. Дифтерія в практиці отоларинголога. Навчальний посібник. – К., 2009. – 204 с.
4. Актуальні питання педіатрії. Навчально-методичний посібник для лікарів загальної практики – сімейної медицини. / За ред. В.В.Бережного. – К.: “Червона Рута-Турс”, 2006. – 430 с.
5. Алекса В.И., Шатихин А.И. Практическая пульмонология. – М.: ”Триада-Х, 2005. – 695 с.
6. Алергологія. Підручник / За ред. Кузнецової Л.В. – К., 2008. – 366 с.
7. Анкин Л.Н, Анкин Н.Л. Повреждения таза и переломы вертлужной впадины. – К.: Книга плюс, 2007. – 216 с.
8. Антропова Т.О. Невідкладні стани в терапії. Навчальний посібник – К., 2008. – 112 с.
9. Артеріальні венозні тромбози та тромбоемболії. Профілактика та лікування. Український Національний Консенсус. – К.: ЗАТ “Віпол”, 2006. – 72 с.
10. Бабак О.Я. Антигомотоксическая терапия в клинике внутренних болезней. Руководство – К.: Книга плюс, 2006. – 252 с.
11. Базові питання добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію. Навчальний посібник / За ред. І.В.Дзюблик. – К., 2007. – 171 с.
12. Безруков Л.О., Волосовець О.П., Шунько Є.Є., Кривоустов С.П. Неонатологія. Навч. Посібник. – Чернівці. – 2000. – 180 с.
13. Белозеров Ю.М. Детская кардиология. – М.: МЕДпресс-информ., 2004. – 600 с.
14. Белоусов Ю.В. Педиатрическая гастроентерология. Клинические лекции. Харьков: “ФактЮ”, 2007 р. – 373 с.
15. Біохімічні показники в нормі і при патології. Довідник / Під ред. Солярова О.Я. – К., 2007. – 320 с.
16. Бобров В.О., Давидова І.В. Діуретики: класифікація, фармакодинаміка та фармакокінетика, тактика застосування. Навчальний посібник. – К., 2007. – 100 с.
17. Бобров В.О., Поташев С.В. Постінфарктна стенокардія (механізми розвитку, особливості перебігу та лікування, прогноз). – К.: Мед книга, 2009. – 100 с.
18. Богоявленский В.Ф., Михайлов М.К. Неотложная помощь в практике семейного врача. Руководство – Казань, 2008. – 656 с.
19. Брасловец А.Я., Дубовская С.С. Неотложная неврология. Учебное пособие. – Харьков, 2008. – 176 с.
20. Вегетативные расстройства. / Под ред. А.М.Вейна. – Москва: Медицина. – Мед. Информационное агенство, 2003. – 749 с.
21. Венцківський Б.М., Заболотний А.В., Зелінський О.О. та ін. Інфекції та вагітність: Практичний посібник. – Одеса, 2007. – 364 с.
22. Вибрані питання кардіології для сімейних лікарів: Навчальний посібник / За ред. Є.Х. Заремби. – К., 2010. – 342 с.
23. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник / За ред. В.Г. Крененя. – Тернопіль, 2004. – 384 с.
24. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист / За ред. Ю.М. Скалецького та І.Р. Мисули. – Тернопіль: “Укрмедкнига”, 2003.
25. Вітенко І.С. Медична психологія. Підручник. – К., 2007. – 208 с.
26. Внутрішні хвороби: у 2-х томах / За ред. проф. Глушка Л.В. – Івано-Франківськ. – 2004.
27. Внутрішня медицина. Підручник / За ред. К.М. Амосової у 3-х т. – К., 2008. – 1064 с.
28. Возианов А.Ф., Майданник В.Г. и др. Основы нефрологии детского возраста. – К.: Книга плюс, 2002. – 348 с.
29. Возіанова Ж.І. Інфекційні та паразитарні хвороби: В 3-х т. – К.: Здоров'я, 2002.
30. Волосовець А.П., Юлиш Е.И. Рациональная антибиотикотерапия респираторных заболеваний у детей. – Донецк: Регина, 2005. – 389 с.
31. Волосовець О.П., Кривоустов С.П., Криворук І.М., Черній О.Ф. Навчальний посібник з дитячої ендокринології. – Тернопіль: «Укрмедкнига», 2004. – 496 с.
32. Вороненко Ю.В., Бойченко Т.С. Стратегії і методи навчання в післядипломній медичній освіті. Навч.-метод. посібник. – К., 2004. – 160 с.
33. Гастроентерологія дітей раннього віку. Навчально-методичний посібник / Ред. О.Г. Шад-

- рін. – К.: “Аван-пост Прим”, 2010, – 216 с.
34. Гігієна харчування з основами нутріціології. Підручник; у 2 кн. – Кн. 1 / Т. І. Аністратенко, Т.М. Білко, О.В. Благодарова та ін. / За ред. проф. В.І. Ципріяна. – К.: Медицина, 2007. – 528 с.
 35. Гінекологія. Підручник / За ред. В.І. Грищенко, М.О. Щербини. – К.: Медицина, 2007. – 360 с.
 36. Глушко Л.В., Волошинський О.В., Тітов І. Алгоритми надання невідкладної допомоги у критичних станах. Навч. посібник – 2-е вид., доп. та випр. – Вінниця, 2004. – 205 с.: іл.
 37. Гордеев В.И. Александрович Ю.С. Избранные лекции по педиатрической анестезиологии – реаниматологии. – С-Пб.: Издательский дом СПбМАПО, 2004. – 408 с.
 38. Гормони та пухлинні маркери: клініко-методичні аспекти: Навч. посібник Д. С. Мечев та ін. – К., 2007. – 96 с.
 39. Гоц Ю.Д., Колеснікова І.П., Мохорт Г.А. та ін. Епідеміологія. Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім Асканія, 2007. – 360с.
 40. Гуляев Д.В. Управление артериальным давлением в лечении и профилактике инсульта: обзор рекомендаций Американской ассоциации инсульта (ASA) и Европейской инициативы инсульта (EUSI) // Судинні захворювання головного мозку. – 2006. – № 2. – С. 10-20.
 41. Гусева С.А., Бусло О.О. Синдромальна діагностика гематологічних захворювань у практиці сімейного лікаря: Навч.-метод. Посібник. – К., 2004. – 210 с.
 42. Диагностика и лечение в кардиологии. Учебное пособие / Под ред. Р.Г. Оганова. – М., 2007. – 800 с.
 43. Денисенко С.В. и др. Генетика репродукции. Руководство. – К., 2008. – 652 с.
 44. Детская алергология: Руководство для врачей / Под ред. А.А. Баранова, И.И. Балаболкина. – М.: “ГЭОТАР-Медиа”, 2006. – 688 с.
 45. Детская пульмонология: Учебное пособие / Под ред. чл.-корр. АМН Украины, проф. Н.Л. Аряева. – К.: Здоров’я, 2005. – 608 с.
 46. Джанашия П.Х., Шевченко Н.М., Богданова Е.Я. Карманный справочник кардиолога. – М.: ООО “МИА”, 2006. – 352 с.
 47. Діагностика та лікування невідкладних станів у дітей: Навч. Посібник / О.П. Волосовець, Н.В. Нагорна, С.П. Кривопустов та ін. – Донецьк, 2007. – 112 с.
 48. Дзись Е.И., Томашевская А.Я. Основы гемостазиологии. Учебное пособие – К., 2007. – 142 с.
 49. Екстрена медична допомога (базова підтримка життя) / За ред. Г.Г.Рощина. – К., 1009. – 138 с.
 50. Ендокринологія: Навчальний посібник / Паньків В.І., Пічкарь Й.І. – К., 2007. – 258 с.
 51. Ендоскопія травного каналу. Норма, патологія, сучасні класифікації. Навчальний посібник / За ред. В.Й. Кімаковича. – Львів, 2008. – 208 с.
 52. Еталони практичних навиків з терапії: Навч.-метод. посібник / Н.І. Швець, А.В. Підаєв, Т.М. Бенца та ін. – К., 2005. – 540 с.
 53. Ефимов А.С., Зуев Н.А., Тронько Н.Д., Скробонская Н.А. Малая энциклопедия врача-эндокринолога. Практическое пособие – К.: МЕДКНИГА, 2007. – 360 с.
 54. Євтушенко О.І., Мясоєдов Д.В., Шевелюр С.Б. Ендоскопія товстої кишки. Навчальний посібник – К.: Вістка, 2007. – 290 с.
 55. Закон України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”.
 56. Зильбер Э.К. Неотложная пульмонология. – М.: “ГЭОТАР – Медиа”, 2009. – 258 с.
 57. Зозуля І.С., Боброва В.І., Іваненко О.В., Худошин В.К. Кома: діагностика та невідкладна допомога: Навч.посіб. – Київ: Київська медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, 2003. – 101 с.
 58. Зозуля І.С., Боброва В.І., Зозуля А.І., Бредіхін О.В. Діагностика, комплексне лікування, реабілітація, профілактика і організаційні заходи з питань церебрального інсульту: Навчально-методичний посібник. – К., 2004. – 71 с.
 59. Ильченко А.А. Заболевания желчного пузыря и желчных путей. – “Анахарсис”, 2006. – 496 с.
 60. Интенсивная терапия в педиатрии / Под ред. Проф. Г.И. Белебезьева. – К.: Здоров’є. – 2004. – 583с.

61. Исаков Ю.Ф. Детская хирургия. – 1, 2 том. – Москва, 2004.
62. Иванов Д.Д., Корж О.М. Нефрология в практике семейного врача. – К.: “Аврора плюс”. – 2006. – 272 с.
63. Иванов Д.Д., Кушніренко С.В., Мехатішвілі Н.П., Резнік Т.К. Інфекції сечових шляхів і нирок в практиці сімейного лікаря. Методичні рекомендації. – Київ – Дніпропетровськ. – 2006. – 20 с.
64. Інфекційні хвороби у дітей (клінічні лекції) / за ред. С.О. Крамарева. – К.: МОРІОН, 2003. – 480 с.
65. Іркін І.В., Сільченко В.П. Клінічна патологія. Навчальний посібник. – К., 2004. – 41 с.
66. Казимирко В.К., Коваленко В.Н. Ревматологія. Учебное пособие – Донецк, 2009. – 626 с.
67. Калинин А.В. Гастроэнтерология и гепатология: диагностика и лечение. – М.: “Миклош”, 2007. – 600 с.
68. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри жінок у віковому аспекті. Навчальний посібник – К.: Грамота, 2009. – 127 с.
69. Капитан Т.В. Пропедевтика детских болезней с уходом за детьми: Учебник для студентов высших медицинских учебных заведений. – Винница: ГП ГКФ, 2003. – 768 с.
70. Кардиология детского и подросткового возраста / Под редакцией проф. Казак С.С. – Киев. – 2008. – 334 с.
71. Клинические лабораторные тесты от А до Я и их диагностические профили. Камышников В.С. – М., 2007. – 320 с.
72. Клинические рекомендации под редакцией академика РАМ и РАМН Р.М. Хаитова, проф. Н.И. Ильина Аллергология. – М.: “ГЭОТАР – Медиа”, 2009. – 249 с.
73. Клинических рекомендации под редакцией академика РАМН А.А.Баранова Педиатрия. – М.: “ГЭОТАР – Медиа”, 2009. – 431 с.
74. Клинических рекомендации под редакцией академика РАМН А.Г.Чучалина Пульмонология. – М.: “ГЭОТАР – Медиа” 2005. – 225 с.
75. Клинических рекомендации под редакцией академика РАМН В.Т. Ивашкина Гастроэнтерология. – М.: “ГЭОТАР – Медиа”, 2006. – 178 с.
76. Клинических рекомендации под редакцией чл.-корр. РАМН Е.Л.Насонова Ревматология. – М.: “ГЭОТАР – Медиа”, 2006. – 262 с.
77. Клінічна гематологія: Навчальний посібник / Коломоець М. Ю. і співав. – Чернівці, 2008. – 212 с.
78. Клінічна доплерівська ультрасонографія: пер. з англ / За ред. П.Л.Аллана. – Львів, 2007. – 374 с.
79. Клінічна пульмонологія. Посібник / М.М. Козачок, Л.О. Висотюк, М.М. Селюк. – Київ. – 2005. – 899 с.
80. Клінічний протокол “Попередження передачі ВІЛ від матері до дитини” // Наказ № 716 від 14.11.2007.
81. Клінічний протокол антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дітей // Наказ МОЗ України №580 від 12.12.2003.
82. Клінічний протокол антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків // Наказ № 658 МОЗ України від 04.10.2006.
83. Клінічний протокол діагностики та лікування у дітей пандемічного грипу, спричиненого вірусом (А Н₁/N₁ Каліфорнія) // Наказ МОЗ України № 814 від 07.11.2009.
84. Клінічний протокол з лікування опортуністичних інфекцій та ВІЛ-асоційованих захворювань у ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей. // Наказ МОЗ України №254 від 27.04.2006 р.
85. Клінічний протокол з первинної реанімації та післяреанімаційної допомоги новонародженим // Наказ № 312 МОЗ України від 08.06.2007.
86. Клінічний протокол медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років // Наказ МОЗ України №149 від 20.03.2008.
87. Клінічні протоколи санаторно-курортного лікування дітей в санаторно-курортних закладах України // Наказ МОЗ України № 364 від 28.05.2009.

88. Кобза І.І. Патологія сонних артерій. Навчальний посібник-атлас – Львів, 2008. – 108 с.
89. Коваленко В.М., Борткевич О.П. Остеоартроз. – К.: Морион, 2005. – 592 с.
90. Коваленко В.Н., Свищенко Е.П., Безродная Л.В. Лекарственное лечение артериальной гипертонии. Гипертензивные кризы. Практическое пособие. – К.: МЕДКНИГА, 2008. – 142 с.
91. Коптилова Е.Н., Каткова Н.Ю., Сергеев М.Ю. и др. Неотложные состояния в акушерстве: Учебное пособие. – Н.Новгород, 2007. – 148 с.
92. Кочін І.В., Черняков Г.О., Сидоренко П.І. Медицина катастроф. – К., 2008. – 724 с.
93. Крамарев С.А., Ершова И.Б., Бондаренко Г.Г. Гельминтозы у детей. – Киев-Луганск, 2006. – 128 с.
94. Краснов В.В. Инфекционные болезни в практике педиатра. – Н. Новгород: «Нижгма», 2008. – 348 с.
95. Кузнецова Л.В., Фролов В.М., Назар О.В. и др. Иммунопрофилактика и лечение гриппа и ОРЗ. Практическое пособие. – К., 2008. – 106 с.
96. Кузьмина Л.А. “Гематология детского возраста”. – Москва, 2002. – 400 с.
97. Лекції з госпітальної хірургії. У 3 т. – К. Навчальний посібник / За ред. В.Г. Мішалова. – К.: “Асканія”, 2008. Т.1. – 287 с., Т.2. – 382с., Т.3. – 494 с.
98. Лисенко Г.И., Ткаченко В.И. Проблемы боли в общеврачебной практике. – К.:МЕДКНИГА, 2007. – 192 с.
99. Лисенюк В.П., Самосюк І.З., Фісенко Л.І. та ін. Медична реабілітація: сучасні стандарти, тести, шкали та критерії ефективності. Низько інтенсивне резонансна фізіотерапія і її застосування в реабілітаційній медицині. – К., 2007. – 262 с.
100. Мазорчук Б.Ф., Жученко П.П. Акушерство і гінекологія: Підручник для сімейних лікарів. – К., 2007. – Т II. – 464 с.
101. Майданник В.Г. Педиатрия.– Харьков: Фолио, 2006. – 1125 с.
102. Майданник В.Г., Корнейчук В.В., Хайтович Н.В., Салтыкова Г.В. Гастроэнтерология детского возраста. Практическое руководство. – К., 2006. – 274 с.
103. Майданник В.Г. Клинические рекомендации по диагностике, лечению и профилактике заболеваний верхних дыхательных путей у детей. – К.: “Аспект – Поліграф”, 2003. – 177с.
104. Малый В.П., Романцов М.Г., Сологуб Т.В. Грипп. Пособие для врачей. – СПб.-Харьков, 2007. – 108 с.
105. Маркин Л.Б., Яковлева Є.Б. Детская гинекология. Справочник. – М., 2007. – 480 с.
106. Мачерет Є.Л., Ханенко Н.В. Гіпертонічна дисциркуляторна енцефалопатія. Посібник. – К., 2008. – 171 с.
107. Медицина неотложных состояний: Скорая и неотложная медицинская помощь. Учебник / Под ред. И.С. Зозули. – К.: Медицина, 2008. – 696 с.
108. Медицинское образование в мире и в Украине: Додипломное образование, последипломное образование; непрерывное профессиональное развитие. Учебное пособие / Ю.В. Поляченко и др. – К., 2005. – 464 с.
109. Медична генетика. Підручник. / За ред. О.Я. Гречаніної, Р.В.Богатирьової, О.П. Волосовця – К.:Медицина, 2007. – 534 с.
110. Методичні рекомендації щодо лабораторного моніторингу за ВІЛ-інфекцією та антиретровірусною терапією // Наказ МОЗ України №580 від 12.12.2003.
111. Мороз Г.З. Ревматичні хвороби: Навчальний посібник. – К., 2006. – 128 с.
112. Мурашко В.В. Электрокардиография: Учеб. Пособие/В.В. Мурашко, А.В. Струтынский. – 8-е изд. – М.: МЕДпресс-информ, 2007. – 320 с.
113. Назарова І.Б. Невідкладні стани в акушерстві: Навчальний посібник. – К., 2008. – 104 с.
114. Наиболее распространённые симптомы и синдромы в практике семейного врача: Руководство для семейных врачей, врачей общей практики, интернов, педиатров / Под. ред. В.Н. Запорожана, Н.Л. Аряева. – Одесса: Астропринт, 2007. – 336 с.
115. Наказ № 234 від 07.05.2007. “Про організацію профілактики внутрішньолікарняних інфекцій в акушерських стаціонарах”.
116. Наказ № 283 від 28.04.2009. “Про удосконалення підготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників з надання екстреної та невідкладної медичної допомоги”.

117. Наказ № 597 МОЗ України від 06.09.2006 “Про затвердження методичних рекомендацій “Діагностика позалегенового туберкульозу у ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД”.
118. Наказ № 69 МОЗ України від 15.02.2006 “Про внесення змін і доповнень до наказу Міністерства охорони здоров’я України № 123 від 18.05.98 “Про затвердження Типового положення про будинок дитини”.
119. Наказ МОЗ № 617 від 23.07.2010 “Про внесення змін до наказу МОЗ від 20.07.2005 № 364 “Про затвердження протоколів надання медичної допомоги дітям за спеціальністю “Дитяча гематологія”.
120. Наказ МОЗ № 617 від 27.08.2010 “Про диспансеризацію населення”.
121. Наказ МОЗ № 682 від 16.08.2010 “Про удосконалення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів”.
122. Наказ МОЗ України № 108 від 15.02.2010 р Про затвердження клінічних протоколів (“Програмно-цільове обслуговування дітей з розладами зі спектру аутизму” та “Програмно-цільове обслуговування дітей з гіперкінетичним розладом”).
123. Наказ МОЗ України № 382 від 02.06.2009 р «Про затвердження Тимчасових стандартів надання медичної допомоги підліткам та молоді»
124. Наказ МОЗ України та міністерства освіти і науки України від 20.07.2009 N 518/674 “Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах”.
125. Наказ МОЗ України № 128 від 19.03.2007 “Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Пульмонологія”.
126. Наказ МОЗ України № 16 від 21.01.2002 р. “Про внесення змін і доповнень до Переліку захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків їх перебування на обліку в Центрі з усиновлення дітей при Міністерстві освіти і науки України”.
127. Наказ МОЗ України № 242 від 12.05.2008 “Про затвердження стандартів санаторно-курортного лікування дітей з соматичною патологією”.
128. Наказ МОЗ України № 25/20 від 29.01.1996 р. “Про затвердження Інструкції про звільнення від перевідних і випускних екзаменів учнів середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів України за станом здоров’я”.
129. Наказ МОЗ України № 276 від 28.05.2008 “Про затвердження клінічного Протоколу надання медичної допомоги хворим на поєднані захворювання – туберкульоз та ВІЛ-інфекцію”.
130. Наказ МОЗ України № 318 від 24.05.2006 р. Протокол по впровадженню ДОТС-стратегії в Україні.
131. Наказ МОЗ України № 384 від 09.06.2006 р. Протокол надання медичної допомоги хворим на туберкульоз.
132. Наказ МОЗ України № 385 від 09.06.2006 р. Інструкція про клінічну класифікацію туберкульозу та її застосування.
133. Наказ МОЗ України № 422/40 від 27.06.2006 р. Посібник з питань боротьби з туберкульозом на основі міжнародних стандартів з контролю за туберкульозом (методичні вказівки щодо впровадження національної програми контролю за туберкульозом).
134. Наказ МОЗ України № 432 від 03.07.2006. Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Алергологія”.
135. Наказ МОЗ України № 432/496 від 30.08.2005 р. “Про удосконалення організації медичного обслуговування дітей у дошкільному навчальному закладі”.
136. Наказ МОЗ України № 434 від 29.11.2002 “Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні”.
137. Наказ МОЗ України № 479 від 20.08.2008 “Про затвердження Переліку захворювань, за наявності яких особа не може бути усиновлювачем”.
138. Наказ МОЗ України № 502 від 28.12.2002 “Тимчасові нормативи надання медичної допомоги дитячому населенню в умовах амбулаторно-поліклінічних закладів”.
139. Наказ МОЗ України № 540 від 04.08.2006 “Про затвердження принципів грудного вигодування, критеріїв та порядку оцінки закладу охорони здоров'я на відповідність статусу “Лікарня, доброзичлива до дитини”.

140. Наказ МОЗ України № 593 від 02.12.2004. Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Нефрологія”.
141. Наказ МОЗ України № 641/84 від 31.12.2003. “Про удосконалення медико-генетичної допомоги в Україні”.
142. Наказ МОЗ України № 676 від 12.10.2006. “Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ревматологія”.
143. Наказ МОЗ України № 803 від 10.12.2007 “Про внесення змін до наказу МОЗ від 09.07.04 № 354”.
144. Настанова з діагностики й терапії гострої серцевої недостатності / Робоча група з хронічної серцевої недостатності Європейського кардіологічного товариства. - К.: Моріон. - 2006. - 160 с.
145. Настанова з кардіології / За ред. В.М. Коваленка. – К.: МОРІОН, 2009. – 1368 с.
146. Национальные клинические рекомендации/Под ред. Р.Г.Оганова. – М.: “Меди Экспо”, 2009 – 389 с.
147. Неврологія. Підручник / За ред. С.М. Віничука. – К., 2008. – 664 с.
148. Нейрохирургія. Учебник / Под ред. В.И. Цымбалюка. – К., 2008. – 160 с.
149. Неонатологія: Навчальний посібник. / За ред. П.С.Мощича, О.Г.Суліми. – К.: Вища школа., 2004. – 407 с.
150. Неотложная медицинская помощь. Учебное пособие / Под ред. Глумчера Ф.С., Москаленка В.Ф. – К.: Медицина, 2008. – 664 с.
151. Неотложная помощь в терапии и кардиологии. Учебное пособие / Под ред. Ю.И. Гринштейна – М., 2008. – 224 с.
152. Неотложные состояния в клинике внутренней медицины: Учебное пособие / Н.И. Швеци и др. – К., 2006. – 752 с.
153. Нестеров И.М., Тотолян А.А. Иммунокорригирующая терапия инфекционно-воспалительных заболеваний женской половой сферы. Практическое пособие. – СПб., 2007. – 56 с.
154. Неврологія. Посібник / За ред. Л.А. Пирого. – К., 2008. – 112 с.
155. Номенклатура, класифікація, критерії діагностики та програми лікування ревматичних хвороб/ Під ред. В.М.Коваленка, Н.М.Шуби. – Київ, 2004. – 156 с.
156. Нормативно-правове та кадрове забезпечення розвитку інституту сімейної медицини / Латишев Є.Є., Михальчук В.М., Марчук Н.В. – К., 2004. – 87 с.
157. Онкологія. Учень с компакт-диском / Под ред. В.И. Чиссова, С.Л. Дарьяловой. – М., 2007. – 560 с.
158. Осколкова М.К. Электрокардиография у детей. – 2-е изд. – М.: Медпресс-Информ, 2004. – 352 с.
159. Основи променевої терапії. Посібник / За ред. С.Ю. Кравчука. – Чернівці, 2007. – 68 с.
160. Основы перинатологии / Под ред. проф. Н.П.Шабалова и проф. Ю.В.Цвелева. – М.: Медпресс-информ, 2004. – 3 изд. – 640 с.
161. Основы ухода за новорожденными и грудное вскармливание Материалы учебного семинара Европейского регионального бюро ВООЗ, 2002.
162. Охрана здоровья матери и ребенка в практике семейного врача / Запорожан В.Н., Аряев Н.А., Пасенюк Т.А. и др. – К.: Здоров'я, 2002. – 288 с.
163. Педаченко Є.Г. та ін. Черепно-мозкова травма: сучасні принципи невідкладної допомоги. Посібник. – К., 2007. – 310 с.
164. Педіатрія. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів / За ред. проф. О.В.Тяжкої вид. 3. – Вінниця: Нова книга. – 2009. – 1136 с.
165. Передерий В.Г., Ткач С.М. Основы внутренней медицины. Учебник В 2 т. – К., 2009. Т.1 – 784 с. Т.2. – 976 с.
166. Пересмотр Европейских рекомендаций по ведению артериальной гипертензии: документ рабочей группы Европейского общества гипертензии // Артериальная гипертензия. – 2010. № 1(9). – С. 63-106.

167. Петренко В.І., Москаленко В.Ф., Фещенко Ю.І. та ін. Фтизіатрія. Підручник / За редакцією В.І. Петренка. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 504 с.
168. Підручник з загальної хірургії / За ред. Д.С. Березницького, М.П. Захарова, В.Г. Мішалова, В.О. Мідловського. – Дніпропетровськ: РВА “Дніпра – VAL”, 2006. – 443 с.
169. Планування сім’ї. Підручник. Самійленко В.П. / За ред. Литвиненка. – К., 2007. – 220 с.
170. Подшивалов Б.В., Рябиков А.А. Современная диагностика и профилактика злокачественных новообразований. Учебное пособие. – Мелитополь, 2007. – 160 с.
171. Позняков Ю.М., Красницкий В.Б. Практическая кардиология. Руководство. – М., 2007. – 776 с.
172. Попов А.А., Родзевич А.Э., Князева М.Ю., Копица Н.П. Электрокардиографические методы выявления факторов риска жизнеопасных аритмий и внезапной сердечной смерти при ИБС. Данные доказательной медицины. – М., 2007. – 179 с.
173. Порядок здійснення медичного обслуговування учнів загально-освітніх навчальних закладів // Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 р. №1318.
174. Постінфарктна стенокардія (механізми розвитку, особливості перебігу та лікування, прогноз). Посібник / Бобров В.О., Поташев С.В. – К.: Мед. книга, 2009. – 100 с.
175. Практичні навички з медицини невідкладних станів / Під ред. І.С. Зозулі. – К., 2008. – 166 с.
176. Принципи ведення хворих з фібриляцією та тріпотінням передсердь. Рекомендації Робочої групи з порушень серцевого ритму Асоціації кардіологів України. – Україна, 2005. – 45 с.
177. Про затвердження окремих документів з питань сімейної медицини: Наказ МОЗ України № 72 від 23.02.2001 р. // www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.
178. “Про затвердження тимчасових державних соціальних нормативів надання медичної допомоги за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина”»: Наказ МОЗ України № 191 від 05.05.2003 р. // www.moz.gov.ua/ua/main_docs/?docID = 2180.
179. Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обсягу медичних імунобіологічних препаратів // Наказ МОЗ України №48 від 03.02.2006.
180. Про схвалення Концепції Державної програми розвитку первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини на період до 2010 року: Розпорядження КМУ № 421-р від 24 липня 2006 р. <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
181. Про удосконалення моніторингу первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини та уніфікацію відповідної облікової медичної документації: Наказ МОЗ № 1 від 08.01.2004 р. // Збірник нормативно-директивних документів з охорони здоров’я. – 2004. – № 1 (36). – С.57-67.
182. Променева діагностика: У 2-х т. Підручник / За ред. Коваль Г.Ю. - Донецьк, 2009. – Т.1. – 832 с. – Т. 2. – 760 с.
183. Проник А.І. Дорожньо-транспортний травматизм (ДТП)- медико-соціальні аспекти проблеми. Навчально-методичний посібник. – К., 2007. – 123 с.
184. Пропедевтика внутрішніх хвороб. Підручник / За ред. В.Ф.Москаленка, І.І. Сахарчука. – К.: Книга плюс, 2007. – 630 с.
185. Протокол лікування дітей з інфекціями сечової системи і туболоінтерстиціальним нефритом // Наказ МОЗ України № 627 від 03.11.2008
186. Протокол лікування менінгококемії у дітей // Наказ МОЗ України № 737 від 12.10.2009 “Про внесення змін до наказу МОЗ від 09.07.04 № 354”.
187. Протокол медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною // Наказ МОЗ України № 152 від 04.04.2005.
188. Протокол медичного догляду за новонародженою дитиною з малою масою тіла при народженні // Наказ МОЗ України № 584 від 29.08.2006.
189. Протокол медичного догляду за новонародженою дитиною з перинатальною інфекцією // Наказ МОЗ України № 906 від 27.12.2006.
190. Протокол надання медичної допомоги новонародженій дитині з дихальними розладами // Наказ МОЗ України № 484 від 21.08.2008
191. Протоколи лікування дітей за спеціальністю “Педіатрія” // Наказ МОЗ України № 9 від 10.01.2005 р.

192. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю “Дитяча гематологія” // Наказ МОЗ України № 364 від 20.07.2005 р.
193. Протоколи діагностики та лікування захворювань органів травлення у дітей // Наказ МОЗ України № 438 від 26.05.2010
194. Протоколи діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей // Наказ МОЗ України № 354 від 09.07.2004 р.
195. Протоколи з надання екстреної медичної допомоги у разі невідкладних станів: Посібник / За ред. В.Ф.Москаленка, Г.Г.Рощина. – К., 2001. – 112 с.
196. Протоколи лікування дітей з гострими отруєннями // Наказ МОЗ України №325 від 30.06.2004 р.
197. Протоколи лікування дітей з ендокринними захворюваннями // Наказ МОЗ України № 55 від 03.02.2009 р.
198. Протоколи лікування дітей за спеціальністю “Дитяча нефрологія” // Наказ МОЗ України №436 від 31.08.2004.
199. Протоколи лікування дітей за спеціальністю “Дитяча урологія”// Наказ МОЗ України № 624 від 29.12.2003 р.
200. Протоколи лікування дітей за спеціальністю «Дитяча імунологія» // Наказ МОЗ України № 355 від 09.07.2004 р.
201. Протоколи лікування дітей за спеціальністю «Дитяча кардіоревматологія» // Наказ МОЗ України № 362 від 19.07.2005.
202. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю “Дитяча алергологія” // Наказ МОЗ України № 767 від 27.12.2005 р.
203. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча пульмонологія» // Наказ МОЗ України № 18 від 13.01.2005
204. Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча ендокринологія» // Наказ МОЗ України № 254 від 27.04.2006 р.
205. Протоколи надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитального етапах // Наказ МОЗ України № 437 від 31.08.2004 р.
206. Протоколи надання неонатологічної допомоги дітям з жовтяницями новонароджених // Наказ МОЗ України № 255 від 27.04.2006 р.
207. Психіатрія: Підручник / За ред. О.К. Напрієнка – К.: Здоров’я, 2001. – 584 с.
208. Радіологія. Підручник / За ред. М.С. Каменецького Т. 1. – Донецьк, 2009. – 401 с.
209. Ратнер А.Ю. Неврология новорожденных: острый период и поздние осложнения. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2005. – 368 с.
210. Рекомендацій Українського Асоціації кардіологів з профілактики та лікування артеріальної гіпертензії. Посібник до Національної програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії. – К.: ПП ВМБ, 2008. – 80 с. 4-те видання, виправлене і доповнене.
211. Роздольський І.В. Невідкладні стани в хірургії. Підручник. – К., 2009. – 144 с.
212. Ройтберг Г.Е., Струтынский А.В. Внутренние болезни. Сердечно-сосудистая система. – М., 2007. – 856 с.
213. Романов В. А. Эндоскопический атлас. Издательство: Миклош, 2007, – 208 с.
214. Рудень І., Вороненко Ю. Соціальна медицина та охорона здоров’я: Посібн. – К.: Ліра, 2004. – 376 с.
215. Руководство по анестезиологии / Под ред. Ф.С.Глумчера, А.И.Трещинского. – К.: Медицина, 2008. – 608 с.
216. Руководство по внутренним болезням для врачей общей практики: От симптома и синдрома – к диагнозу и лечению / Под ред. Ф.М.Комарова. – М.: ООО “Медицинское и информационное агентство”, 2007. – 872 с.
217. Руководство по детской неврологии / Под ред. проф. В.И.Гузовой. – СПб.: ООО Издательство ФОЛИАНТ, 2004. – 496 с.
218. Руководство по детскому питанию / Под ред. В.А. Тутельяна, И.Я.Коня. – М.: Медицинское информационное агенство, 2004. – 662 с.
219. Руководство по кардиологии. / Под ред. В.Н. Коваленко. – К., 2008. – 1424 с.

220. Руководство по ультразвуковой диагностике. / Под ред. П.Е. Пальмера. – Женева: ВОЗ, 2006. – 334 с.
221. Зяблицев С.В. и др. Гормонодиагностика патологии репродуктивной системы. Руководство. – Донецк, 2009. – 376 с.
222. Сахарчук И.И., Ильницький Р.И. Воспалительные заболевания легких и плевры. – Киев. Книга плюс, 2006. – 295 с.
223. Свінціцький А.С. Діагностика та лікування поширених захворювань органів травлення. Практичний посібник – К.: Мед книга, 2007. – 296 с.
224. Свінціцький А.С., Яременко О.Б., Пузанова О.Т., Хомченкова Н.І. Ревматичні хвороби та синдроми. – К.: “Книга плюс”. – 2006. – 680 с.
225. Середюк Н.М. Госпітальна терапія / За ред. Є.М. Нейка. – К.: Здоров'я. – 2006. – 1176 с.
226. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. проф. В.М. Коваленка, проф. М.І. Лутая, проф. Ю.М. Сіренка. – К.: “Серв'є Україна”. – 96 с.
227. Сидорова И.С., Макаров И.О. Течение и ведение беременности по триместрам: Ученое пособие – М., 2007. – 304 с.
228. Сімейна медицина. Енциклопедія / За ред. В.Г. Передерія, Є.Х.Заремби – У 5 т. Т. 2. – К., 2008. – 736 с.
229. Сімейна медицина: Підручник: У 3-х кн. – Кн.І : Організаційні основи сімейної медицини / О. Гиріна та ін.; За ред. В.Ф.Москаленка та ін. – К., 2002. – 392 с.
230. Сімейна медицина: у 5 т. Т.І. Внутрішні хвороби: у 2 кн. Кн. І: Хвороби органів кровообігу. Ревматичні хвороби. Хвороби органів дихання. Хвороби ендокринної системи/ Є.Х.Заремба, Ю.Г. Кияк, О.О. Сергієнко та ін.; За ред. В.Г. Передерія, Є.Х.Заремби, – К.: Здоров'я, 2005. – 768 с.
231. Склярів Є.Я. Поліклінічна справа і сімейний лікар. – 2003. – 636 с.
232. Современные методы механотерапии в медицинской реабилитации / Самосюк И.З.(ред.). – К., 2009. – 184 с.
233. Сорокина М.Н., Иванова В.В., Скрипниченко Н.Б. Бактериальные менингиты у детей. – М.: Медицина, 2003. – 298 с.
234. Спортивна медицина і фізична реабілітація. Навчальний посібник / За ред. В.А. Шаповалова. – К., 2008. – 248 с.
235. Справочник по акушерству, гинекологии и перинатологии / Под ред. Г.М.Савельевой. – 2006.
236. Стаднюк Л., Чайковська В. Підготовка волонтерів для роботи з людьми літнього віку. Навчальний посібник – К., 2006. – 144 с.
237. Стандарти надання допомоги кардіологічним хворим. Наказ № 436 МОЗ України від 03.07.2006р. – 55 с.
238. Строев Ю.И., Чурилов Л.П. Эндокринология подростков. – СПб.: “ЭЛБИ-СПб”, 2004 – 384 с.
239. Судова медицина у схемах, таблицях і рисунках. Навчальний посібник / За ред. С. Лісового, П.Л. Голубовича. “ К.: Атака, 2007. – 411 с.
240. Сучасні методи лікування діареї у дітей віком від 0-5 років на догоспітальному етапі: Посібник для лікарів первинної ланки надання медичної допомоги дітям в Україні. 1-е видання – Київ: РАТН, 2008. – 49 с.
241. Сучасні принципи виходжування новонароджених з надзвичайно малою масою тіла / О.С. Яблонь, Є.Є. Шунько. – Метод. реком. – К., 2007. – 24 с.
242. Тащев Р.К. Первичный и метастатический рак печени. – Донецк, 2008. – 256 с.
243. Тимчасові стандарти надання медичної допомоги при невідкладних станах. Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “медицина невідкладних станів”. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 24 від 17.01.2005. – Київ, 2005. – 59 с.
244. Туберкулез. Особенности течения, возможности фармакотерапии. Учебное пособие / Под ред. А.К. Иванова. – СПб, 2009. – 106 с.

245. Тюлько В.В., Сакун Т.Л., Заїка І.М. та ін. Клінічні дослідження сечі. Навчальний посібник. – К., 2007. – 161 с.
246. Урогенитальный трихомониаз. Пособие для врачей / Под ред. Д.Е.Ермоленко и др. – СПб: В.Новгород, 2007. – 96 с.
247. Учайкин В.Ф., В.П. Молочный «Неотложные состояния у детей». – Москва. – 2005. – 255 с.
248. Фещенко Ю.І., Мельник В., Ільницький І.І. Основи клінічної фтизіатрії. – К.-Львів, 2007. – 1168 с. (укр.) .
249. Фещенко Ю.І., Яшина Л.О., Туманов А.М., Полянська М.О. Діагностика, клінічна класифікація та лікування бронхіальної астми. / Метод. рекомендації. – К.2007. – 32 с.
250. Функциональная диагностика сердечно-сосудистых заболеваний. / Под ред. Ю.Н. Беленкова, С.К. Тернового. – М., 2007. – 976 с.
251. Хаким А, Клуни Г., Хак И. Справочник по ревматологии, перевод с англ. Проф. О.М. Лесняк. – М.: Издательская группа “ГЭОТАР – Медиа”, 2010. – 555 с.
252. Харченко Н.В., Анохіна Г.А., Фролов В. та ін. Дієтотерапія при захворюваннях печінки, жовчовивідних шляхів та підшлункової залози. Навчальний посібник – К., 2008. – 168 с.
253. Харченко Н.В., Бабак О.Я., Гастроентерологія. Підручник – К., 2007. – 720 с.
254. Хірургічні хвороби. Підручник / За ред. А.Г. Іфтодія, В.П. Пішака. – Чернівці, 2007. – Ч.1. – 420 с.
255. Чабан О.С., Хаустова О.О., Несторович Я.М. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Посібник. – К.: Мед книга, 2010. – 128 с.
256. Чернишова Л.І. Самарін Д.В. Первинні комбіновані імунodefіцити у дітей. – К.: ВВП “Техніка-ЛТД”, 2004. – 233 с.
257. Чернишова Л.І., Самарін Д.В., Крамарев С.О. Гострі кишкові інфекції у дітей: Навчальний посібник. – Видавництво «Червона Рута-Турс», 2007. – 164 с.
258. Чучалин А.Г., Бобков Е.В. Клиническая диагностика (руководство для практических врачей). – М.: Литерра. – 2005. – 312 с.
259. Шабалов Н. П. Неонатология. – I, II ч. – С-Пб.: Питер. – 2005. – 512 с., – 517 с.
260. Шабалов Н.П. «Детские болезни». – СПб.: Питер. – Т. 1,2. – 2004. – 648с., 687 с.
261. Шаповал С.Д. Гнійно-септична хірургія. Навчальний посібник. – Запоріжжя, 2007. – 192 с.
262. Швец Н.И. Фармакотерапия заболеваний сердечно-сосудистой системы в практике терапевта. Учебное пособие – К., 2008. – 1000 с.
263. Швец Н.И., Скрыпник И.Н., Бенца Т.М. Фармакотерапия заболеваний пищеварительной системы в практике терапевта. Учебное пособие. – Киев, 2006. – 645 с.
264. Шиляев Р.Р., Чемоданов В.В., Рывкин А.И. Болезни детей старшего возраста. Руководство для врачей. – М.: МЕДпресс-информ, 2002. – 608 с.
265. Шиляев Р.Р., Чемоданов В.В., Рывкин А.И. Болезни детей младшего возраста. Руководство для врачей. – М.: МЕДпресс-информ, 2002. – 622 с.
266. Шкірні та венеричні хвороби: Підручник/ За ред. М.О. Дудченка – Вінниця: НОВА КНИГА. – 2007. – 240 с.
267. Школьнікова М., Кравцова Л. Синдром внезапной смерти детей грудного возраста. – М.: Медпрактика – М. – 2004. – 32 с.
268. Шлапак І.П., Галушко О.А. Цукровий діабет погляд з позиції лікаря-анестезіолога. Навчальний посібник – К.: Книга плюс, 2010. – 160 с.
269. Шуліпенко І.М. Пропедевтика внутрішньої медицини: Загальна семіотика і діагностика. Навчальний посібник. – К., 2008. – 304 с.
270. Ювенология. Практикум з підліткової медицини / За ред. проф. Л.К.Пархоменко. – Х.: Факт, 2004. – 720 с.
271. Юлиш Е.И., Волосовец А.П. Врожденные и приобретенные TORCH-инфекции у детей. – Донецк: Регина, 2005. – 216 с.